

TRIMITAS

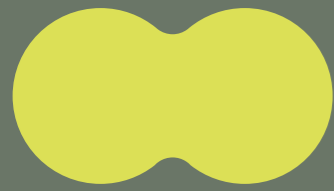

KAROLIO KAUPINIO
kelias į Šaulių sąjungą
prasidėjo nuo noro
būti naudingam

9771392475004

1,99 €

akylas

Akylas.lt atnaujina veiklą: visi piliečiai kviečiami prisidėti prie valstybės saugumo!

Lietuvos šaulių sąjunga kartu su pilietine iniciatyva „Stiprūs kartu“ atnaujino stebėsenos projektą Akylas.lt.

Platforma suteikia galimybę gyventojams pranešti apie įtartinus įvykius ar objektus, galinčius kelti grėsmę visuomenės saugumui ar valstybės stabilumui.

Platformos adresas

Saugumas nėra vien institucijų atsakomybė. Kiekvienas Lietuvos gyventojas turi tapti svarbia grandimi valstybės saugumo tinkle.

Platformoje galima pateikti informaciją, pavyzdžiui, apie įtartiną bešeimininkį daiktą, netikėtą svetimos šalies karinės technikos judėjimą, įtartinai besielgiantį asmenį ar jų grupę, bandymus nelegaliais būdais paveikti visuomenės nuomonę per informacines provokacijas.

SVARBU: platforma Akylas.lt nėra skubių pagalbos situacijų priemonė. Jei gresia pavojus gyvybei ar turtui, reikia nedelsiant kreiptis į Bendrąjį pagalbos centrą telefonu 112. Tačiau jei kyla įtarimas dėl galimo hibridinio poveikio ar kitų nestandartinių grėsmių, Akylas.lt yra tinkama vieta informuoti apie tai operatyviai ir saugiai.

2025 M. NR. 8 (1400)
TIRAŽAS 1000 EGZ.

©„TRIMITAS“, 2025
LEIDINIO INDEKSAS 5291.
ISSN 1392-4753

LIETUVOS ŠAULIŲ ŽURNALAS

TRIMITAS

ŠIAME NUMERYJE:

- 2 REDAKTORĖS ŽODIS
- 3 AŠ ESU ŠAULYS / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Šaulys ir režisierius Karolis Kaupinis,
„Sidabrinę gervę“ skyręs Ukrainos kovotojams
- 7 VISUOTINĖ GYNYBA / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Konferencijos „Šaulių sąjungos integracija į Lietuvos kariuomenę tarpukaryje ir dabar“ reziumė
- 9 PATIRTYS UKRAINOJE / VALDAS KILPYS
Charkivas, Iziumas: stokojantys, bet kovojantys
- 12 JAUNIEJI ŠAULIAI / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ,
AUŠRINĖ IZABELĖ PAPEČKYTĖ
Tarptautinė stovykla „Baltic Guard“ – 6 dienos nuotykių ir iššūkių
- 15 IŠEIVIJOS ŠAULIAI / DAINIUS BUTRIMAVIČIUS
Partizanų dvasia – audioknygos formatu: Liuksemburgo šaulių iniciatyva
- 18 KIBERNETINIS SAUGUMAS
Bilietai į koncertą – ar į sukčių pinkles: kaip atpažinti riziką ir apsisaugoti nuo apgaulės?
- 20 ATSPARUMAS / LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
„Mediaskopas“ fiksuoja: „Zapad“ naratyvai žiniasklaidoje
- 24 PASIPRIEŠINIMAS / PLK. LINAS IDZELIS
Pasirengimas pasipriešinimui Lietuvoje. Istorinių ir šiuolaikinių pamokų įgyvendinimas ruošiantis pasipriešinti invazijai ir okupacijai (I dalis)
- 26 IŠMOKTOS PAMOKOS / GABRIELIUS E. KLIMENKA, EDUARDAS KLIMENKA
Kaip negalią turinčiam žmogui pasirengti ekstremaliosioms situacijoms
- 28 ŠAULIAI STUDENTAI | SAJA / MARTYNA POVILAVIČIŪTĖ
Baltijos kelias, kuriame stovime šiandien
- 30 ATMINTIS / STASYS IGNATAVIČIUS
Lietuvos žydai Nepriklausomybės kovose
- 32 ATMINTIS / STASYS IGNATAVIČIUS
Volfo Kagano 125-osioms gimimo metinėms
- 34 ARSENALAS / VALDAS KILPYS
„CZ BREN 2“: grubokas patikimumo etalonas
- 36 „TRIMITUI“ – 105 / VYTARAS RADZEVIČIUS
Ką rašė „Trimitas“?

Išleidžiamas paskutinę kiekvieno mėnesio savaitę.

Kasdienes naujienas apie Lietuvos šaulių sąjungą skaitykite oficialiame tinklalapyje www.sauliusajunga.lt

f Lietuvos šaulių sąjunga

VYR. REDAKTORĖ Lina Kasparaitė-Balaišė
KALBOS REDAKTORĖ Sandra Balžekaitė
KORESPONDENTAS Valdas Kilpys
DIZAINAS Greta Janutytė,
Paulius Budrikis (CRITICAL)

VIRŠELIO NUOTRAUKA: AHOY.
Gervių skyriaus šaulių – Karolio, Vaidoto ir Simono – „Sidabrinės gervės“ iniciatyva surinko paramą Ukrainos kariams.

REDAKCIJOS KOLEGIJA:
Žilvinas Neliubšys / CV narys
Aurimas Navikas / CV narys
Augustas Žukauskas / CV narys
Aušra Garnienė / LŠS komunikacijos skyriaus vedėja
Gabrielius E. Klimenka / šaulys
Gertrūda Šitkauskaitė / neformaliojo švietimo mokytoja
Irena Šalaviejiienė / išeivijos šaulė

Autorių dėmesiu! – norinčius publikuoti savo parengtus straipsnius žurnale prašome su redakcija suderinti temą iš anksto, o medžiagų kitam numeriui laukiame iki einamojo mėnesio 10 dienos imtinai!

SPAUSDINO UAB „JUDEX SPAUDA“
Europos pr. 96C, LT-46351, Kaunas
Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuvę.

LEIDĖJAS: Lietuvos šaulių sąjunga
FACEBOOK.COM/SAULIUSAJUNGA.LT

ADRESAS: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva.
EL. P. redakcija@sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone. Rankraščiai negrąžinami ir nerecenzuojami.

GERBIAMI „TRIMITO“ SKAITYTOJAI, BROLIAI IR SESĖS,

su dideliu džiaugsmu ir pagarba Jums pradedu šį naują etapą – žurnalo „Trimitas“ redaktorės darbą. Šiandien, kai pasaulis ne tik keičiasi pasiutusiu greičiu, bet ir meta mums vis naujus iššūkius, Lietuva ir jos žmonės vis labiau atsiremia į vertybes, kurias puoselėja Lietuvos šaulių sąjunga – pilietiškumą ir tvirtą nusiteikimą veikti valstybės labui. Tad mūsų misija yra kaip niekad svarbi.

Daugiau nei šimtmetį skaičiuojantis „Trimitas“ – daugiau nei žurnalas. Tai – mūsų bendruomenės balsas, mūsų veiklos pulsas, istorijų saugykla, idėjų tribūna ir kartu užtikrinta vieta šauliškai dvasiai puoselėti. „Trimitas“ ir toliau kvies jus į pokalbius apie saugumą, gynybą, pilietinį atsparumą, istorinę atmintį, šaulių veiklą ir kasdienes šaulių darbus, kurie nors ir ne visada matomi, bet – nepaprastai svarbūs.

Kiekviename numeryje stengsimės geriau pažinti mūsų narius, skatinsime mokytis, tobulėti ir veikti. Nes būti ŠAULIU – tai ne tik priesaika, o kartu ir gyvenimo būdas.

Dėkoju, kad esate kartu. Kartu kurkime ir leiskime „Trimitui“ skambėti garsiai, drąsiai ir prasmingai.

×

DR. LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

ŠAULYS IR REŽISIERIUS KAROLIS KAUPINIS, „SIDABRINĘ GERVĘ“ SKYRĖS UKRAINOS KOVOTOJAMS

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

Nuotraukos: SIMONAS GLINSKIS,
VYTAUTO DIDŽIOJO ŠAULIŲ 2-OJI RINKTINĖ
IR KARALIAUS MINDAUGO ŠAULIŲ 10-OJI
RINKTINĖ

1. Gervių skyriaus simbolis –
„Sidabrinė gervė“, pelnęs paramą
Ukrainos kovotojams.

Menas ir pilietinė pareiga – dvi sritys, kurios retai susikerta, tačiau režisieriaus Karolio Kaupinio istorija įrodo, kad jos gali ne tik susikirsti, bet ir viena kitą sustiprinti. Žinomas dėl savo filmo „Nova Lituania“, už kurį 2020-aisiais pelnė nacionalinį kino apdovanojimą „Sidabrinė gervė“, K. Kaupinis šiandien mums pažįstamas ir kaip aktyvus šaulys. »

1

Jo kelias į Šaulių sąjungą prasidėjo nuo noro būti naudingam savo šaliai ne tik kūryba, bet ir konkrečiais veiksmais. Šiame pokalbyje jis dalijasi savo šauliška patirtimi, pasakoja apie tarnybos kasdienybę ir vertybes, kurios jį atvedė iki netikėto, bet labai simboliško sprendimo – savo prestižinį kino apdovanojimą skirti aukcionui, kurio lėšos buvo perduotos Ukrainos fronte kovojantiems menininkams.

Karoli, papasakokite plačiau apie savo kelią į Šaulių sąjungą? Kada tapote šauliu ir kas paskatino tai padaryti?

Karolis: vienos tikslios priežasties nebuvo, jos po truputį kaupėsi – Rusijos invazija į Ukrainą 2014-aisiais, silpna pasaulio ir mūsų pačių reakcija į tai, vėliau pirmoji Trumpo kadencija. Tuo metu dirbau LRT televizijoje tarptautinių naujienų redaktoriumi, kūriau laidą „Pasaulio panorama“ ir jaučiau įtampą tarp vis didėjančio Rusijos nebaudžiamumo, pokarinės tarptautinių santykių tvarkos irimo ir savo, kaip asmens, bejėgiškumo tai pakeisti. Gerai išmanau Lietuvos istoriją, aiškiai suprantu, ką didieji pasaulio politikos pokyčiai lemia tokiai valstybei kaip mūsų. Norėjosi imtis konkrečių veiksmų jai stiprinti – esu tai kaip priežastį girdėjęs iš dešimčių šaulių. Į Sąjungą įstojau 2017 metų vasario 16-ąją. Tai buvo rytas po mano vestuvių. Dieną prieš prisiekiau žmonai, šventėme per naktį ir ryte prisiekiau valstybei. Priesaika tada buvo nedidelė, vos keliolika šaulių, tarp jų, regis, buvo ir Edmundas Jakilaitis. Mažas žingsnis valstybei, didelis man. Iki šiol galvoju, kuri priesaika turi būti paaukota dėl kitos – priesaika meilei ar priesaika tėvynei. Daumanto dilema, kurios, tikiuosi, neteks spręsti realiai.

Kokie vertybiniai šaulių aspektai jums yra svarbiausi?

Karolis: absoliučiai svarbiausias man atrodo savanoriškas ir neatlygintinas veikimas dėl bendro gėrio, t. y. visuomenės labui. Manau, kad tai yra esminis demokratiją ir valstybę saugantis komponentas. Tai svarbiausias aspektas šiaip jau gana utilitarinėje Vakarų visuomenėje, kur vien tik savo asmeninių interesų tenkinimas palieka politikos lauką tuščią ir tuomet jį žengia ne patys geriausi žmonės.

Kaip pasikeitė jūsų gyvenimas tapus šauliu?

Karolis: jis tapo disciplinuočiau – tiek laiko prasme, tiek fizinės formos prasme. Ginkluoto pasipriešinimo šaulio veikla reikalauja nemažai pratybų, kurios ugdo

2

valią – stengiesi nugalėti miegą, šaltį, tingumą, kartais ir alkį, priprasti prie diskomforto. Tai stiprina kūną ir sielą.

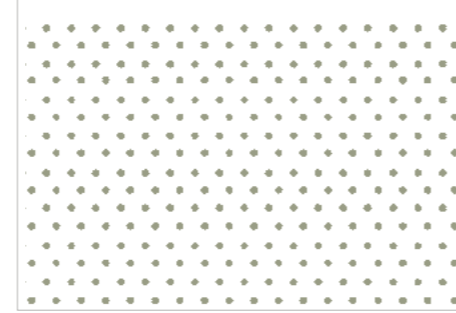
Ar prisimenate pirmąsias tarnybos dienas? Kas labiausiai įsiminė?

Karolis: pirmosios dienos neįstrigo. BŠK tuomet nebaigiau, nes turėjau imtis „Novos Lituonios“ filmavimo, kurį laiką buvau rėmėju, vėl aktyviai sugrįžau jau po antrosios invazijos į Ukrainą. Iš emocijų šaulio, kuris prisijungia sukrėstas aplinkos įvykių, tapau disciplinos šauliu, kuris veikia rutiniškai, nepaisydamas aplinkos pokyčių. Bet gerai prisimenu pirmąsias pratybas savo skyriuje Adolfo Ramauskos-Vanago kuopoje. Pora valandų susipažinti su kontrolės posto rengimu ir tiesiai į kontroliuotojo poziciją, kur iš karto atvažiuoja keturi girtais apsimetantys pažeidėjai. Iš nulio iš karto į virimo temperatūrą. Bet aš mėgstu šoko terapiją kaip mokymosi būdą.

Esate Lietuvoje gerai žinomas režisierius, ar buvimas šauliu turėjo įtakos jūsų profesinei veiklai, gal paveikė ir kūrybą? Kaip?

Karolis: nelabai mėgstu, kai menas naudojamas kaip funkcija, pavyzdžiui, skatinti patriotizmą. Manau, kad geras menas gali gimti tik tada, kai jis yra savitiksli, reikalingas tik pačiam menininkui. Tik tada jis gali tapti aktualus, turėti poveikį,

kartais netgi edukacinę funkciją. Bet jį turi atsirasti kaip netyčinė pasekmė, niekada negali būti formuojama kaip kūrinio tikslas. Vilties, kad kūrinys bus aktualus, yra tik tada, kai bandau pasakyti, kaip jaučiuosi. Bet jei kursiu su tikslu, pavyzdžiui, „paskatinti mylėti tėvynę“ ar „sustiprinti visuomenę“, neišėis nei gera pamoka, nei geras meno kūrinys. Tematiškai mene man visada rūpi mes kaip visuomenė. Kas mes? Kokie mes? Kodėl mes tokie? Bet šaulystė mane tam tikra prasme atpalaiduoja nuo bandymo užsiimti menu kaip propaganda. Neseniai vienoje teatro diskusijoje teatralai diskutavo, kaip kurti teatrą, kad jis padėtų stiprinti valstybę, mažintų joje socialinę atskirtį tarp miestų ir provincijos. Manau, kad ne meno funkcija tai daryti. Nuvažiuoji į pratybas savaitgalį ar nuvykti pravedti pamokos vaikams, padarai savo dalį, tada negrauzia sąžinė, kad kuri meną, kuris nekeičia socialinės realybės, tik kelia klausimą ar transliuoja, kaip jautiesi.

Šiandien už mūsų laisvę pirmiausia stovi kovojantys Ukrainos menininkai. Jie aukoja kūrybą, neslepia, kad juos veikia politinė realybė, ir atlieka savo pareigą – kartais didžiausia kaina.

2. Dvi gervės ir būrio vadas: Karolis, Gervėlių skyriaus šaulys, aktorius Vaidotas Martinaitis ir būrio vadas Tadas Češkevičius.

3. Mokantis gelbėti gyvybę – taktinė medicina pratybose.

Kada ir kaip Karaliaus Mindaugo šaulių 10-ojoje rinktinėje atsirado „Gervėlių“ skyrius?

Karolis: nepamenu tikslios datos, bet ieškodami skyriui pavadinimo iš pradžių buvome apsisotę prie „Speigo“, bet kitas būrio skyrius jau turėjo pavadinimą su ta pačia pirma raida, tad turėjome jį keisti. Kažkam šovė „Gervės“ kaip gražus, sunkiai pastebimas, nepagaunamas paukštis – tinkamas simbolis ginkluoto pasipriešinimo užduotims. Prie skyriaus jau buvo prisijungęs ir kartu su manimi „Novą Lituoniją“ kūręs Vaidotas Martinaitis, taip pat laimėjęs „Sidabrinę gervę“ už antraplanį vaidmenį, tad gal šiek tiek ir turėjo įtakos tai, kad skyriuje buvome keli, apdovanoti „Sidabrinėmis gervėmis“. Bet „danties neduočiau“. Paskui, skyriui jau tapus „Gervėmis“, jį po BŠK atėjo ir Simonas Glinskis – „Novos Lituonios“ operatorius.

Kokia dabar yra jūsų šauliška kasdienybė „Gervėlių“ skyriuje?

Karolis: visos įprastinės ginkluoto pasipriešinimo šaulių užduotys. Skyriaus pratybos, būrio pratybos, kuopos pratybos, specializacijos kursai. Daug veiklos, tik spėk.

3

Kokios veiklos Šaulių sąjungoje jums labiausiai patinka?

Karolis: lauko taktika. Nelabai mėgstu budėjimo renginiuose ar pilietinių veiklų. Įdomiau tai, ko šiaip civiliniame gyvenime neveikiu. Visos karybos formos.

2020 metais gavote nacionalinį kino apdovanojimą „Sidabrinė gervė“, kas tai ir ką jums reiškia šis apdovanojimas?

Karolis: vertinu jį. Tai svarbiausias Lietuvos kino apdovanojimas. Konkurencija Lietuvoje vis augs, turime daug puikių režisierių, jie vis stipriau įsitvirtina tarptautiniame kino lauke, tad gauti šį apdovanojimą darosi vis sunkiau.

Papasakokite plačiau, kada ir kaip kilo mintis šį „Sidabrinės gervės“ apdovanojimą paskirti tokiam kilniam tikslui – paremti kovojančią Ukrainą?

Karolis: „Facebook“ pamačiau, kaip kažkas už kelis tūkstančius eurų pardavė savo „Lietuvos garbės“ apdovanojimą. Pagalvojau, kad pats tiek pinigų ukrainiečiams nesurinkčiau, bet galbūt juos padėtų surinkti gera istorija. Gervė nuo šaulių Gervėlių skyriaus atrodė kaip geras sąskambis. AVAKA – autorių teisių organizacija, organizuojanti „Sidabrinė gervė“ apdovanojimą, maloniai sutiko

skirti „Sidabrinė gervė“ renginio laiko idėjai paskelbti, jos direktorius Darius Vaitiekūnas kaip tik buvo pats bestojęs į Šaulių sąjungą.

Ar tikėjotės, kad visuomenė aktyviai įsitrauks į šią iniciatyvą?

Karolis: tikėjau, kad atgarsis bus, bet nesitikėjau, kad surinksime daugiau kaip 10 000 eurų ir kad apdovanojimas bus įsigytas už tokią sumą. Buvo labai malonu. „Chartijos“ brigadai už tuos pinigus „Blue / Yellow“ nuvežė daugiau nei dvidešimt galingų išorinių baterijų [angl. *power bank*]. Tai, ko jiems tuo metu labiausiai reikėjo.

Ar pažįstate didžiausią sumą aukcione pasiūliusį verslininką, keliautoją Mindaugą Šatkauską?

Karolis: ne, asmeniškai nepažinojau, susipažinome tik jam nupirkus „Gervę“ ir iš karto ją grąžinus. Mindaugas argumentavo, kad „Gervė“ savo darbą jau padarė, tad fiziškai jos jam nereikia. Manau, kad dabar tą statulėlę vežiosimės į pratybas kaip skyriaus talismaną. Mindaugo poelgis – labai kilnus. Ant tokių žmonių – tylių, kilnių ir stiprių – stovi šita valstybė. »

Kaip nusprendėte, kokiam konkrečiai Ukrainos kariuomenės daliniui skirti aukciono lėšas?

Karolis: kreipėmės į „Blue / Yellow“, jiems patiko mintis, pasakiau, kad norėtume pinigų skirti tokiam ukrainiečių daliniui, kuriame daug menininkų. Jie tokį dalinį surado. Man svarbu parodyti, kad menininkas nėra bailus pamušalas, besitaikantis prie pučiančio vėjo. Sovietinė ideologija į mūsų tautos sąmonę įvarė šitą stereotipą. Praeitį savaitgalį važiauvau per Kulautuvą – pagrindinę gatvę kerta gatvės, pavadintos menininkų pavardėmis. Ten nerasite nė vieno poeto, kuris būtų išėjęs priešintis okupacijai į mišką ar kūręs išėjimo. Tik kolaborantai. O aš noriu, kad atsimitume ne kolaboruojančius ar nusileidžiančius, bet besipriešinančius menininkus. Tokius kaip Mamertas Indriliūnas ar Bronius Krivickas. Menininkus, kurie jaučia savo laisvės vertę. Menininkus, kurie nemano, kad savo laisvę gali išsipirkti sąžinės kompromisais. Šiandien už mūsų laisvę pirmiausia stovi kovojantys Ukrainos menininkai. Jie aukoja kūrybą, neslepia, kad juos veikia politinė realybė, ir atlieka savo pareigą – kartais didžiausia kaina.

Režisierius Mychailas Ozerovas, vadovaujantis 13-osios Ukrainos Nacionalinės gvardijos brigados „Chartija“ vienam iš būrių, kurį pasiekė aukcione surinktų lėšų parama, sureagavo vaizdo įrašu. Ar tikėjotės tokios reakcijos?

Karolis: tikėjau, žinoma.

M. Ozerovo reakcija

Kada pamatėte šį jo įrašą? Gal būta ir kito grįžtamojo ryšio, ne tik šio vaizdo įrašo?

Karolis: Įrašą pamačiau vos tik jam pasirodžius. Be to, jis parašė mums kelias emociingas padėkos žinutes, atsiuntė nuotraukas su „Blue / Yellow“ perduotomis išorinėmis baterijomis.

Kodėl jums yra svarbi parama kovojančiai Ukrainai?

Karolis: kad imperinės Rusijos idėja žlugtų ten ir neateitų iki mūsų. O jei ateis – kad ateitų kuo labiau nusilpusi.

4

5

Mažas žingsnis valstybei, didelis man. Iki šiol galvoju, kuri priesaika turi būti paaukota dėl kitos – priesaika meilei ar priesaika tėvynei.

Dėkojame Karoliui už nuoširdų pokalbį. Jo pavyzdys mums parodo, kad kūrėjas gali būti ir aktyvus pilietis, ir kovotojas – nebūtinai tik su ginklu, bet ir vertybėmis, drąsa ir veiksmais. x

4. „Nova Lituania“ akcija – plakatų vyniojimas.

5. Du Kaupiniai žvelgia į memorialą partizanams – Karolis su krikšto tėčiu Kęstučiu Kaupiniu, kurio tėtis Juozas Kaupinis kūrė Merkinės partizanų kryžių kalną.

Daugiau apie iniciatyvą „Sidabrinė gervė“ žiūrėkite LRT:

KONFERENCIJOS „ŠAULIŲ SAJUNGOS INTEGRACIJA Į LIETUVOS KARIUOMENĘ TARPUKARYJE IR DABAR“ REZIUMĖ

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ
Nuotrauka: ŪLA LIŠKEVIČIŪTĖ

Dabartinėje geopolitinėje situacijoje, kai saugumo iššūkiai regione išlieka aktualūs, Šaulių sąjungos vaidmuo tampa dar svarbesnis – tiek rengiant visuomenę visuotinei gynybai, tiek stiprinant sąjungos integraciją į bendrą gynybos sistemą.

2025 metų liepos 3 dieną Lietuvos Respublikos Seime vyko konferencija „Šaulių sąjungos integracija į Lietuvos kariuomenę tarpukaryje ir dabar“, skirta paminėti Lietuvos šaulių sąjungos įkūrimo 106-osioms metinėms ir aptarti sąjungos istoriniam bei dabartiniam vaidmeniui šalies gynybos sistemoje.

Istorijos ir dabarties sinergija reikalinga tam, kad dabartiniai mūsų veiksmai būtų prasmingi ir veiksmingi. Tad pateikiame pagrindinių konferencijoje nuskambėjusių minčių apibendrinimus, kurie pravers imantis veiklų ir darbų šiandien.

PRANEŠIMAI

Prof. Valdas Rakutis „Visuomenės įsitraukimas į krašto gynybą XVIII amžiuje“:

– Visais laikais žmonės ir jų motyvacija yra tos pačios.

– Visuomenės įsitraukimas į 1794 metų sukilimą Lietuvoje tapo visuomenės įsitraukimo į krašto gynybą pavyzdžiu.

– Šis pavyzdys paliko ypatingą atsiminimą tautos sąmonėje, tapo tapatybės dalimi. 1918 metais daug kas atsiminė tai ir sėmėsi stiprybės. »

1

1. Švieskis ir šviesk.

Dr. Audrius Skaistys „Lietuvos šaulių sąjungos teisiniai pagrindai ir jų kūrėjai“:

– Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms Krašto apsaugos ministerija turėjo pripažinti šaulių indėlį ginant Lietuvą, nors prieš tai ir būta abejonių.

– 1919–1920 metais vyko dokumento, reglamentuojančio Lietuvos šaulių sąjungos veiklą, rengimas. Prie teisinės bazės formavimo aktyviai prisidėjo Vladas Putvinskis-Pūtvis.

– 1921 metais priimtas pirmasis Šaulių sąjungos įstatymas. Vėliau vyko trūkumų tobulinimas.

– 1924–1938 metais atnaujinami įstatymai ir statutai, sąjunga labiau sukarinama, stiprinama sąveika su kariuomene.

– 1940 metais okupacinė sovietų valdžia Šaulių sąjungą likvidavo, įstatymus panaikino.

– Šaulių sąjunga atkurta, siekiant ginti ir stiprinti Lietuvą. 1997–2023 metais priimti nauji įstatymai ir statutas, reglamentuojantys šiuolaikinę sąjungos veiklą.

Stasys Ignatavičius „Šauliai Nepriklausomybės kovose (apimant 1919–1991 m.)“:

– Šaulių sąjunga buvo aktyvi Nepriklausomybės kovų dalyvė, prisidėjusi prie valstybės kūrimo.

– Tarpukariu šauliai atliko ne tik karinę, bet ir ideologinę funkciją – stiprino tautinę savimonę.

– Šauliai dalyvavo visuose svarbiausiuose XX amžiaus kovų už Lietuvos laisvę bei nepriklausomybę įvykiuose.

Prof. Jonas Vaičėnas „Lietuvos šaulių sąjunga valstybės gynybos planuose XX a. ketvirtajame dešimtmetyje“:

– Lietuvos kariuomenei reikėjo visuomenės paramos, o visuomenė pradėjo suprasti, kad ir jai reikia mokėti elgtis su ginklais ir prisidėti prie nepriklausomybės išsaugojimo.

– 1919 metais susikūrusi Lietuvos šaulių sąjunga tapo jungtimi tarp kariuomenės ir visuomenės.

– Buvo išvystytas karinis šaulių rengimas, jie tapo karinio planavimo dalimi. Visą laikotarpį šauliai buvo rengiami partizaninio karo veiksmams.

Plk. ltn. Gediminas Latvys „LŠS vystomi pajėgumai ir perspektyvos“:

– Pagrindinė Šaulių sąjungos varomoji jėga yra ne ginkluotė ir ne technika, o valia priešintis ir motyvacija.

– Šaulių sąjunga yra pagrindinė organizacija, telkianti piliečius į visuotinę gynybą, kuri susideda iš šių komponentų: valios priešintis, žinių ir įgūdžių, struktūros valstybės plane įveiklinimo.

– Vizija – įgyvendinant konkrečius narių pritraukimo analizės veiksmus, iki 2035 metų sąjungoje vienyti ne mažiau kaip 50 tūkst. Lietuvos piliečių.

– Planas – veikti ir toliau rengiant dviem perspektyvomis: pasiruošimas gynybai su ginklu ir pasiruošimas gynybai be ginklo; vystyti specializuotus, kovinės, logistinės, kibernetinio saugumo ir informacinės paramos bei kitus pajėgumus.

– Siekiamybė – visapusiška Šaulių sąjungos integracija ir koordinuotas institucijų veikimas.

Vilmantas Vitkauskas „Krizių valdymo sistema Lietuvoje. Galimas LŠS indėlis“:

– Šaulių sąjungos indėlis krizių valdymo metu svarbus gyvybiškai svarbioms valstybės funkcijoms užtikrinti.

– Šaulių patirtis ir indėlis yra ženklus užtikrinant valstybės gynybos, valstybės valdymo ir savivaldybių institucijų veiklos, vidaus saugumo funkcijas.

– Krizių valdymo sistemoje matomas poreikis vystyti Šaulių sąjungos pajėgumus, užtikrinant šias tris gyvybiškai svarbias valstybės funkcijas: ekonominės ir civilinės infrastruktūros funkcionavimas, gyventojų būtinųjų poreikių tenkinimas, tarptautinė veikla.

– Aktualios Šaulių sąjungos veiklos kryptys krizių valdyme ir mobilizacijoje: parama valstybės institucijoms, karinės infrastruktūros ir objektų apsauga, dezinformacijos stebėjimas, analizė ir atsakas, dalyvavimas civilinės saugos ir krizių valdymo pratybose, pilietinio pasipriešinimo ugdymas.

Plk. Danas Mockūnas „LŠS pajėgumų integravimas į Ginkluotąsias pajėgas, bendras karinis rengimas su Lietuvos kariuomene“:

– Karo komendantų Lietuvoje istorija rodo, kad visuomenė įsitraukė į komendantūrų kūrimą.

– Karo komendantūrų užduotys šiandien: civilių ir karių bendradarbiavimo palaiškymas, personalo mobilizacija, turto ir paslaugų mobilizacija, teritorinė gynyba ir visuomenės saugumas.

– Krizės metu šauliai būtų pirmieji, kurie ateitų į pagalbą tiek visuomenei, tiek kariuomenei, nes pagal įstatymus karo komendantas įgis teises tik paskelbus karo padėtį.

– Komendantinių šaulių integravimo į komendantūras procesas dar vyksta, o šaulių patirtis, įgūdžiai ir vertybės yra svarbios vystant komendantūrų pajėgumus.

DISKUSIJA

„Ar rengiamės ateities karui. Koks LŠS vaidmuo?“

Moderatorius – plk. ltn. G. Latvys, diskusijos dalyviai: ats. mjr. Arūnas Kuizinas ir Andrius Bivainis.

– Organizacijose yra daug puikių, aukštos kvalifikacijos specialistų, kuriuos pasitelkus galima vystyti Šaulių sąjungos bepiločių orlaivių pajėgumus.

– Tolesnis bepiločių sistemų įgalinimas remsis trimis žingsniais: automatizacijos didinimu, vizualių ir akustinių duomenų mašininio apdorojimu, bepiločių sistemų įgalinimu savarankiškai naviguoti bei atpažinti taikinį.

– Technologijos nėra sidabrinės kulkos, didžiausia vertybė yra reikiamos kompetencijos turintys žmonės.

Nori taikos – ruoškis karui

[lot. k. *Si vis pacem, para bellum*]. ×

Visas renginio įrašas

CHARKIVAS, IZIUMAS: STOKOJANTYS, BET KOVOJANTYS

Tekstas ir nuotraukos: VALDAS KILPYS

Šauliai ne kartą pasižymėjo kaip aktyvūs, paramą Ukrainai nuolat renkantis ir teikiantys piliečiai. Įkurta šaulių paramos grupė, periodiškai į kovojančią šalį išvyksta pagalbą vežantys konvojai. Šį kartą „Trimito“ skaitytojams siūlome mūsų žurnalisto įspūdžius vykstant su nedideliu, bet veiklaus fondo „Mes esam bastionas“ vyrais. Misija – nuvežti medicinos reikmenų paramą vienai iš Charkivo ligoninių, kur gydomi fronte sužeisti kariai. »

1. Charkivo ligoninei atiduodama parama iš Lietuvos.

PASIENIS, ARBA „KAM TU DIRBI, ŽMOGAU?“

Vykstame trimis automobiliais. Du iš jų liks Ukrainoje, o trečiuoju grįšime atgal. Kovojančioje šalyje nuolat trūksta transporto priemonių, jos lūžta, genda, todėl Lietuvoje gerokai „padrožtas“ automobilis netoli fronto itin tinkamas mažajai logistikai vykdyti. Jų ten zuja šimtų šimtai.

Be nuotykių pasiekiami Lenkijos–Ukrainos pasienį. Automobiliai – pilnutėliai. Muitininkas liepia viską iškrauti. Maloniai primename, kad vežame paramą, kad turime tinklų, kurie saugo nuo dronų ir kurių iškrovimas yra sunkus ne vieno vyro darbas. Pareigūnas, regis, užsispyrė. Kraukit.

Toliau aiškinamės, baksnojame deklaracijomis, savo ne kartą ukrainiečių pareigūnų antspauduotais pasais. Nepadedą. Liepęs iškrauti muitininkas pasišalina. Kol jo nėra – bimbiniame, kai ateina – neskubame. Toks pokvailis žaidimas. Galiausiai iškrovę gal pusę mantos ir ne juokais visi pasinervinę baigiamė šias beprasmiškas procedūras.

Tai buvo pirmas kartas, kai buvome tikrinami ne išvykdamė iš Ukrainos (tai visiškai suprantama: ginklai, narkotikai, atvykimas į ES), bet į ją įvažiudami. Muitininkas mus palydėjo žodžiais, kad „visi jūs, lietuviai, esate kontrabandininkai“. Mes atsiveikiname klausdami, kokiai valstybei dirbi, žmogau?

PIRMIEJI ŠACHEDAI VIRŠ GALVOS

Ivano Frankivskas – mūsų pirmoji stotelė. Čia paliekame dalį paramos, siuntinius, kuriuos nuvežti artimiesiems paprašė Lietuvoje gyvenantys ukrainiečiai. Kaip visuomet apsisostojame viešbutyje, pavakarieniaujame ir pradėdame ruoštis kitam kelionės etapui – Charkivo link. Tradiciškai Vakarų Ukraina yra saugi. Čia bjaurasties atskrenda nedaug, nors sirenos kaukia gana dažnai.

Naktį pažadino kulkosvaizčių kalenimas. Supratome, kad atakuojamas už kelių kilometrų įsikūręs karinis aerodromas. Pagal oficialiuosius reikalavimus turėjome nusileisti į rūsį arba bent pasislėpti patalpoje be langų. To nepadareme. Išėjome pasižvalgyti. Tai buvo pirmas kartas, kai šiame mieste išgirdau virš galvos skrendančio šachedo garsą.

Po geros valandos viskas pritilo, kol pasigirdo galingas sprogimas. Ryte sužinojome, kad atskrido balistinės raketos „Kindžal“. Aukų neišvengta. Susikrovėme likusius daiktus ir trimis automobiliais pajudėjome Charkivo link.

2

Nemiegotos naktys, netikėta rusų ataka ir supratimas, kad vykstame į miestą, kuris yra netoli fronto, optimizmo neteikė. Laukė tūkstančiai neįveiktų kilometrų ir baugi nežinia.

BUVUSI SOSTINĖ CHARKIVAS

Prieš karą mieste gyveno daugiau nei milijonas gyventojų. Dabar jų gerokai sumažėjo. Net labai nesizvalgant matyti, kad buvusi Ukrainos sostinė „aplumdyta“. Nepasakysi, kad sugriauta, tačiau nukentėjusi. Tai šen, tai ten išdaužyti langai, centre stovintis šiuolaikiškos architektūros verslo centras nebespindi visu gražumu, nes nubyrėjusi apdaila, žodžiu, mieste vykę mūšiai padarė savo.

„Kurį laiką meru buvo keistos reputacijos žmogus. Būtent jo dėka buvo įvesta griežta tvarka, kuri išsilaikė iki šiol“, – pasakojo bendrakeleivis. Atkovojuj miestą (buvo okupuotas rusų) tvarka vėl stojo į savo vietas. Suprantama, jo negali palyginti su Vakarų Ukrainos miestais, bet švaros ir tvarkos požiriu jis tikrai išsiskiria.

Pirmasis mūsų vizito tikslas – viena iš Charkivo ligoninių, kur gydomi fronte sužeisti kariai. Fondo „Mes esam bastionas“ surinkta parama ten laukiama. Tvarslava, švirkštai, kita medicininė įranga nuolat reikalauja papildymo, tad sukrauname viską į karučius ir nuvežame į sandėlius.

Įsišnekame su ligoninės vadove. Ji pasakoja, kad Charkivas nuolat apšaudomas ir į kaukiančias sirenas niekas nebekreipia dėmesio. „Jei kiekvieną kartą įstume į rūsį, tai nebematytume dienos šviesos“, – juokauja. Darbo daug, nors, pašnekovės teigimu, viltis tikrai stipri. Dažnas sužeistas karys po gydymo vėl pasiryžęs stoti į tarnybą.

KARAS VISU NEGRAŽUMU. IZIUMAS

Trimis automobiliais pasileidžiame iziomo link. Šalikelėse akis bado lentelės „Minos, nuo kelio dangos neiti“. Šis rajonas taip pat buvo laikinai okupuotas rusų, o paskui atkovotas. Į iziumą iš Charkivo veda vienintelis kelias, todėl jis nuolat yra rusų taikinys, dėl to aplinkiniuose krūmynuose smarkso minos ir kitoks sprogus šlamštas, kurio primėto dronai. Daug yra likę iš okupacinio laiko. Bendrai kalbant, kuo arčiau „nulio“, tuo geriau bet kur nesišlaistyti. Nustatyta, kad šiuo metu Ukraina yra bene labiausiai užminuota pasaulio šalis.

Pasiekiamė Iziumą. Šis miestas dar labiau suniokotas. Didelė dalis gyventojų išsikėlė, bet nepasakysi, kad jis tuščias. Prie namų, kuriuos užėmė kariškiai, dažnai po medžiais išslapstyti visureigiai, gatvėse vis dar galima pamatyti vietinių, net vaikų.

Aplankome Iziumo „įžymybę“ – perpus susprogdintą daugiabutį.

Rusiška S-300 raketa smogė tiesiai į namo vidurį ir ją padalijo pusiau. Dabar tai tapo savotišku kovojančio miesto simboliu. Suniokotų pastatų matyti ir daugiau. Klausiu mus lydinčio kario, kaip dažnai atskrenda. Tas atsako, kad vidutiniškai kas antrą dieną tenka patirti oro atakas. Kadangi dauguma karių savo bazes įkūrė privačiuose namuose (daugiau būčiai apleisti), tai rusai dažniausiai pasmerkti nesėkmei: miestas nemėnas, privačių namų daug ir įvairių, tad reikalinga tiksli informacija, kur ir kas vyksta. Išdavikų nedaug, bet pasitaiko.

Po sočių pietų kariai pasiūlo nuvykti į šaudymo poligoną. Visai gerai įrengtas: sukaltos įvairios kliūtys, pastatytos statinės, kur surenkamos tūtos. Kalbant atvirai, maniau, kad bus prastesnis. Ten šį bei tą nuveikiame (skaitykite šiame numeryje publikuojamą straipsnį apie „CZ Bren 2“).

„NULIS“

„Norite pamatyti tanką, pažiūrėti, kaip mes įsikūrę?“ – paklausė barzdotas vadas. Kvailiai būtume, jei praleistume tokią progą. Varom! Suprantama, tokie sprendimai mąstant sveiku protu nėra visai protingi, bet kada pasitaikys panaši galimybė patirti viską savo kailiu?

Sušokame į visureigius. Kariai jais laksto kaip pametę galvas. Mažiau nei 100 kilometrų per valandą nevažiuoja. Ore nuolat kabo visokia bjaurastis. Prie fronto keliai jau apsmagstyti aukštais mediniais stulpais, ant kurių bus tvirtinami tinklai. Važiuoji tinklų tuneliu, šiek tiek saugiau.

Kadangi „kacapai“ visai netoli, ukrainiečiai nuolat budi susidūrimo linijoje. Miškuose suslapstyti tankai, įrengti gynybos postai. Viskas apdengta, užmaskuota ir iš viršaus sunkiai žiūrima. Laukai išvagoti gynybinių prieštankinių griovių. Įdomu, kad, nepaisant to, vietos fermeriai vis vien augina rugius, kviečius. Įdomu stebėti vaizdą, kai laukuose burzgia traktorius, o už kelių šimtų metrų užmaskuotoje pozicijoje budi kariai.

GYNYBINIAME POSTE

Prie Iziumo išdėstyta gynybinė linija nejudą jau kuris laikas, tad kariai savo postus įsirengę gerai. Viskas puikiai užmaskuota, iškastos bent kelios žeminės, kurios turi skirtingas paskirtis. Vienoje saugoma amunicija, kitoje ilsimasi, iš trečios stebimos pozicijos. Ore nuolat kabo žvalgybiniai „gerieji dronai“, kurie stebi priešų judėjimą. Žodžiu, pasiruošta ne juokais.

3

Viena žeminė skirta poilsiui. Sienos išmuštos spaudtu popieriumi, stalas, virtuvėlė, maisto atsargos, gultai. Visai kaip mūsų partizanų bunkeris, tik geresnis, patogesnis. Budintys kariai – vos per dvidešimt perkopę jaunuoliai. Sveikindamasis jaučiu laibą ranką. Gaudau kažkaip, bet veju nelinksmas mintis šalin. Čia karas, žmogau, o jis sentimentų nemėgsta. Kiekvienas daro tai, ką gali.

Lendame į tanką (jei neklystu, tai perdirbtas, patobulintas rusiškas T-72). Vietos labai, net labai mažai. Turintiems klausotofobinių nukrypimų geriau to nedaryti, nes uždarius liuką jausmas apima labai nekoks. Pabandau pasukioti vado vietoje įrengtus žiūrėjimo įrenginius. Matomumas šiaip sau, ekranų, monitorių nėra. Tiesą pasakius, sunkiai įsivaizduoju, kaip tanko vadas vadovauja įgulai turėdamas tokią limituotą aplinkos stebėjimo galimybę.

ATIDUODAME AUTOMOBILIUS, ARBA KO REIKIA UKRAINOS KARIAMS?

Charkivą pasiekiamė atėjus nakčiai. Miestas sutinka gaudžiančiomis sirenomis ir visiška tamsa. Kai prasidedą komendantų valanda, miesto apšvietimas yra išjungiamas, tad gatvės apšviestos tik iš butų langų sklindančia šviesa.

Kišenėje adresas, kur turime susitikti su naujai formuojamo karinio dalinio pulkininku, kuriam ir turime palikti iš Lietuvos atvartus du automobilius.

Dirst į telefoną, tuoj nuvyksime, bet ne viskas taip paprasta. Oro pavojaus atveju GPS signalai yra slopinami arba visai išjungiami, tad tenka prisiminti elementarią ir patikimiausią orientavimosi sistemą: klausti žmogaus. Kaip visuomet, išgelbsti degalinių operatoriai, kurie pluša 24/7. Atiduodame automobilius, palinkime geros kloties ir nieko nelaukdami pasileidžiame į vakarus.

Kariams reikia visko, bet nereikėtų manyti, kad ten visiškai skurdas ir jie neturi ką valgyti ar kuo apsirengti. Geriau vienas didesnis daiktas (generatorius, brangesnių įrankių kompleksas, „EcoFlow“, dronas, kompiuteris ar monitorius ir t. t.) nei šimtas sausų pusryčių pakuočių. Tad, jei sumanysite paremti vieną ar kitą Ukrainai padedantį fondą, pamąstykite apie tai. Lašas, sudėtas su kitu lašu, yra nedidelė jėga, bet kai lašų daug – atsiranda upės, kurios nuplauna visas negeroves. x

2. Namas Iziume. Raketa S-300 ją padalijo pusiau.

3. Ukrainiečių tankistai neretai savo tankus papuošia kokiais nors žaisliukais, savotiškais talismanais.

1

TARPTAUTINĖ STOVYKLA „BALTIC GUARD“ – 6 DIENOS NUOTYKIŲ IR IŠŠŪKIŲ

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ, AUŠRINĖ IZABELĖ PAPEČKYTĖ

Nuotraukos: JŪRATĖ PLATŪŽIENĖ, LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

4

Įsivaizduok savaitę, kai pabundi ne nuo žadintuvo, o nuo rikiuotės švilpuko. Aplink – draugai iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Švedijos, Sakartvelo, Ukrainos. Visi pasiruošę išbandyti save, peržengti komforto zoną ir tapti tikrais komandos draugais. Tai – „Baltic Guard“ stovykla.

KOKIA TAI STOVYKLA?

„Baltic Guard“ – tai sukarinta tarptautinė jaunimo stovykla, kurioje susitinka jaunuoliai iš įvairių šalių. Čia jie ne tik treniruojasi – tai vieta, kur ugdomi lyderiai, komandos dvasia, tarptautinis bendradarbiavimas ir mezgasi naujos draugystės. Stovykla vyksta kasmet vis kitoje šalyje – kas ketvirtus metus ji organizuojama Lietuvoje.

KAS, KUR, KADA?

Kas organizuoja?
Lietuvos šaulių sąjunga

Kada vyko stovykla?
2025 m. liepos 21–26 d.

Kur?
Lietuvos kariuomenės Kunigaikščio Vaidoto pėstininkų batalione, Vilniaus rajone

Kiek dalyvių?
200 jaunuolių

Iš kokių šalių?
Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Švedijos, Sakartvelo ir Ukrainos

KĄ DALYVIAI VEIKĖ STOVYKLOJE?

– Karinės pratybos. Veikė daug: nuo orientavimosi miške iki šaudymų – viskas tikra, bet saugu.

– Sporto iššūkiai. Laipiojo medžiais, žaidė komandose.

– Lyderystės pamokos. Išmoko, kaip veikti komandoje ir bendradarbiauti.

– Kultūros pažinimas. Lankė istorines Vilniaus miesto vietas.

– Kalbų praktika. Bendravo anglų kalba – puiki proga ją patobulinti! »

2

3

4

1. Čia Lietuva, čia mes stovykloje dalyvaujame.
2. Taiklaus šaudymo principus naudosi – taikinį šturmuosi.
3. Dėtuvę užtaisyk!
4. Po aktyvios veiklos – poilsis daug mielesnis.

DALYVIŲ ĮSPŪDŽIAI

„Stovykla labai gerai suorganizuota ir gerai pritaikyta dalyvių poreikiams. Joje vyksta ne tik veiklos, būdingos Šaulių sąjungai, bet taip pat stengiamasi įtraukti ir užsieniečius. Man labai patinka, kad ne tik dėl savęs dirbame, bet ir bandome sukurti bendrystę su užsieniečiais“, – Aušrinė Izabelė, 17 m., Lietuva.

„Mano įspūdis apie stovyklą labai geras. Veiklos čia yra šaunios, daug naujos patirties. Tai mano pirma tarptautinė stovykla“, – Kristers, 16 m., Latvija.

„Stovykla tikrai puiki, man čia patinka“, – Hendrik, 17 m., Estija.

„Labai smagu, tiek daug valstybių vienoje vietoje. Aš pirmą kartą dalyvauju tarptautinėje stovykloje“, – Karolin, 15 m., Estija.

„Man labai patinka, kad galiu susipažinti su daugybe žmonių iš skirtingų šalių, susipažinti su jų kultūra, tai yra labai smagu“, – Julija, 16 m., Lenkija.

„Labai smagu susipažinti su naujais žmonėmis. Matau labai daug lietuvių įdėtų pastangų, kad visa tai įvyktų“, – Anton, 19 m. Švedija.

„Stovykla puikiai veikia kaip erdvė, kurioje dalyviai iš visos šalies gali susipažinti vieni su kitais. Ji turi aiškų ideologiją ir atlieka prasmingą darbą“, – Natalia, 15 m. Sakartvelas.

„Man tai puiki patirtis, nes nesu buvęs kitoje šalyje“, – Arsenii, 16 m., Ukraina.

„Stovykla trunka savaitę, turėjome labai daug dalyvių – didelė masė. Pati pradžia būna kiek sudėtinga, kad tą „masę sulipdytume“, kad dalyviai iš skirtingų šalių pradėtų bendrauti, kartu dirbti ir tarpusavyje komunikuoti. Bet per mūsų užduotis ir veiklas, kurios yra komandinės, reikalauja bendravimo, nesvarbu, ar geriau, ar blogiau sekasi kalbėti anglų kalba, jie turi komunikuoti tarpusavyje. Komanda jau savaitės viduryje pasijautė, o dalyvių nuotaikos kuo toliau, tuo labiau kilo į viršų, o pabaigoje jau siekė pačią viršūnę. Dalyviai turėjo galimybę pamatyti ir Vilnių, susipažinti su istorija, architektūra, turėjo ir laisvo laiko pasivaikščioti po sostinę“, – stovyklos vadovė Gertrūda.

5

6

3 ŽODŽIAI APIE STOVYKLĄ

„Įsimintina, linksma, kintanti“, – Arsenii, 16 m., Ukraina.

„Smagi, gausi, įsimintina“, – Natalia, 15 m. Sakartvelas.

„Įvairovė, komandiškumas, draugiškumas“, – Anton, 19 m. Švedija

„Draugiška, linksma, kitoniška“, – Lova, 18 m., ir Nathali, 9 m., Švedija.

„Smagi, nauja patirtis, draugystė“, – Julija, 16 m., Lenkija.

„Smagi, įkvepianti, nuostabi“, – Karolin, 15 m., Estija.

„Tarptautinė, smagi, su naujomis pažintimis“, – Hendrik, 17 m., Estija.

„Šauni, stipri, aktyvi“, – Kristers, 16 m., Latvija.

„Bendrystė, kūrybiškumas, aktyvumas“, – Aušrinė Izabelė, 17 m., Lietuva.

PENKI ĮSIMINTINIAUSI MOMENTAI

- 1 – vakariniai žaidimai
- 2 – laipiojimas medžiais
- 3 – šaudymai
- 4 – ekskursija į Vilnių
- 5 – vieną sunku išskirti

+ Norėtum dalyvauti kitais metais? Sek naujienas ir nepraleisk registracijos. x

5.-6. Taktinės medicinos veiksmai padės išgelbėti draugą.

1

PARTIZANŲ DVASIA – AUDIOKNYGOS FORMATU: LIUKSEMBURGO ŠAULIŲ INICIATYVA

Tekstas: DAINIUS BUTRIMAVIČIUS

Nuotraukos: LIUKSEMBURGO ŠAULIŲ ARCHYVAS

Lietuvos šaulių sąjungos Liuksemburgo būrys 2025 metais įgyvendino išskirtinę iniciatyvą – įgarsino mokslo studiją „Kaip laimėti partizaninį karą? Nekonvencinių karų analizė su išvadomis Lietuvai“ ir ją nemokamai pateikė visuomenei audioknygos formatu. Tai pirmasis tokio pobūdžio projektas, įgyvendintas užsienyje veikiančio šaulių būrio, kuriuo siekta skatinti pilietinį atsparumą, istorinį sąmoningumą ir modernų patriotinį ugdymą. »

1. Liuksemburgo šaulių priesaikos akimirka.

5

KAIP KILO IDĖJA?

Liuksemburgo šauliai, aktyviai dalyvaujantys pilietinio pasipriešinimo ugdymo veiklose, ieškojo šiuolaikiškų būdų, kaip pasiekti platesnę auditoriją. Įgarsinta literatūra pasirodė kaip itin tinkama priemonė – ji lengvai prieinama, patogi naudoti ir paveiki turiniu. Ieškant tinkamos knygos, prioritetas buvo teikiamas asimetrinio karo ir partizaninių taktikų tematikai. Galiausiai buvo atrastas puikus Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos leidinys, kuris atitiko visus keliamus kriterijus ir idealiai tiko šiai iniciatyvai.

KODĖL BŪTENT ŠI KNYGA?

Leidinyje pasižymi aiškia ideologine kryptimi, skatina valią priešintis, yra parašytas žinomų autorių ir išleistas patikimos leidyklos. Be to, tekstas lengvai skaitomas, o jo turinys aktualus šiandienos geopolitiniame kontekste. Tai ne tik teorinė analizė, bet ir praktinis vadovas, kaip išlaikyti tautinę dvasią ir pasirėmimą netradicinėms grėsmėms.

KAIP VYKO ĮGYVENDINIMAS?

Projektas buvo vykdomas pasitelkiant „Agile Scrum“ metodologiją, leidusią suskaidyti darbus į aiškius sprintus. Vienas šaulys koordinavo visą procesą, esant poreikiui, kreipdamasis į sričių ekspertus – lingvistus, teisininkus, komunikacijos specialistus.

Svarbiausi žingsniai:

- gauti leidimai iš autorių ir leidyklos;
- pasirašyta sutartis su Lietuvos audiosensorine biblioteka;
- pasirinktas profesionalus diktoriaus;
- testuota prieiga per įvairias operacines sistemas;
- parengtas QR kodas ir informacinė kampanija.

Projektas truko nuo 2025 metų sausio 20 iki liepos 1 dienos, o biudžetas siekė vos 510 eurų, padengtas iš Liuksemburgo būrio lėšų. Dauguma išlaidų buvo eliminuotos pasitelkus esamą būrio resursus.

SU KOKIAIS IŠŠŪKIAIS SUSIDURTA?

Lietuvos Respublikos autorinių teisių ir gretutinių teisių įstatymo vingrybėms įsisavinti teko konsultuotis su teisininkais. Taip pat iššūkių kėlė Lietuvos audiosensorinės bibliotekos vidiniai procesai ir prioritetai, dėl kurių kai kurie etapai užtruko. Buvo sprendžiami ir lingvistiniai klausimai – pavyzdžiui, dėl autorių pavardžių kirčiavimo.

2

3

NEMOKAMA AUDIOKNYGA

Lietuvos šaulių sąjunga, bendradarbiaudama su Lietuvos audiosensorine biblioteka, įgarsino ir neatlygintai suteikia galimybę klausytis audioknygos

„Kaip laimėti partizaninį karą? Nekonvencinių karų analizė su išvadomis Lietuvai“.

Audioknyga „Kaip laimėti partizaninį karą?“ pasiekiama per Lietuvos audiosensorinės bibliotekos ELVIS platformą <https://elvislab.lt/leidiniai/17613> arba nuskaidčius QR kodą.

Skenuok QR kodą ir klausyk

KAS PAVYKO?

- Pasirinkta aktuali, kokybiška literatūra.
- Užmegzti ryšiai su Lietuvos audiosensorine biblioteka.
- Užmegzti ryšiai su Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos biblioteka bei vadovybe.
- Išnaudoti turimi būrio resursai ir taip sumažintos išlaidos.
- Neviršytas biudžetas.
- Įgyvendintas sėkmingas koncepto įrodymas.

REKOMENDACIJOS ATEIČIAI

- Išlaikyti gerus santykius su Lietuvos audiosensorine biblioteka.
- Išlaikyti gerus santykius su Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija.
- Naudoti vieno autoriaus leidinius – tai spartina procesą.
- Garsinti ne tik karybos, bet ir kultūrinio ugdymo literatūrą.
- Komunikacijoje su leidėjais ir autoriais pabrėžti nekomercinį tikslą.
- Vengti leidinio platinimo per kitas platformas be aiškių sutarčių.

2.-3. Liuksemburgo šaulių priesaikos akimirkos.

4. Klausyti knygą patogiu bet kur.

4

TRUMPAI APIE LIUKSEMBURGO ŠAULIUS

Lietuvos šaulių sąjungos Liuksemburgo būrys oficialiai susikūrė 2022 metų lapkričio 23 dieną, kai susitelkę bendraminčiai iškilmingai davė priesaiką ir tapo šauliais. Nuo pat įkūrimo dienos būrio nariai aktyviai įsitraukė į įvairias veiklas.

Siekdami didesnio veiklos efektyvumo, šauliai įsteigė dvi nevyriausybinės organizacijos:

- „Wings for Europe“ – skirta lėšoms rinkti ir vienkartiniam dronams konstruoti,
- „AidRaid“ – orientuota į pagalbą karo pabėgėliams bei paramos logistiką Ukrainai.

Ne vienas būrio narys, pradėdamas dar 2023 metų vasarą, atostogų metu grįžo į Lietuvą ir dalyvavo bazinių šaulio įgūdžių kurse [BŠJK], kurį organizavo LŠS Kauno rinktinė.

Tai dar kartą įrodo, kad net ir gyvendami užsienyje šauliai išlieka aktyvūs, motyvuoti ir pasirėmę prisidėti prie Tėvynės stiprinimo. x

BILIETAI Į KONCERTĄ – AR Į SUKČIŲ PINKLES:

KAIP ATPAŽINTI RIZIKĄ IR APSISAUGOTI NUO APGAULĖS?

Vasara – koncertų ir festivalių metas, tačiau, išaugus renginių skaičiui, įsibėgėja ir sukčių veikla. Populiariu socialiniuose tinkluose perparduoti bilietus, tačiau kartu tai yra patogi platforma apgavikams. Apie tai, kad įsigyti bilietai negalioja ar yra klastotės, dalis pirkėjų sužino tik prie įėjimo į renginį, todėl ekspertai rekomenduoja bilietus pirkti iš oficialių platintojų. O jei vis dėlto ketinate rizikuoti ir jų įsigyti iš antrų rankų, čia pat rasite patarimų, kokių atsargumo priemonių reikėtų imtis.

Rubrika „Kibernetinis saugumas“ rengiama bendradarbiaujant su oficialiu ESET atstovu Lietuvoje „NOD Baltic“.

ANTRINĖ BILIETŲ RINKA: DIRBTINIS INTELEKTAS IR SOCIALINIAI TINKLAI

Perkant bilietus iš perpardavinėtojų, net tuomet, kai dėl jų autentiškumo abejonių nekyla, tai nebūtinai reiškia, kad jais pavyks pasinaudoti, įspėja „Baltimax“ vyresnysis kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET specialistas Lukas Apynis.

„Net jei bilietas atrodo tikras, jis gali būti kopijuotas ir parduotas keliems žmonėms. Į renginį pateks tik pirmasis, o visi kiti liks už durų. Toks sukčiavimo būdas tampa vis dažnesnis, nes skaitmeniniai bilietai lengvai kopijuojami“, – sako jis.

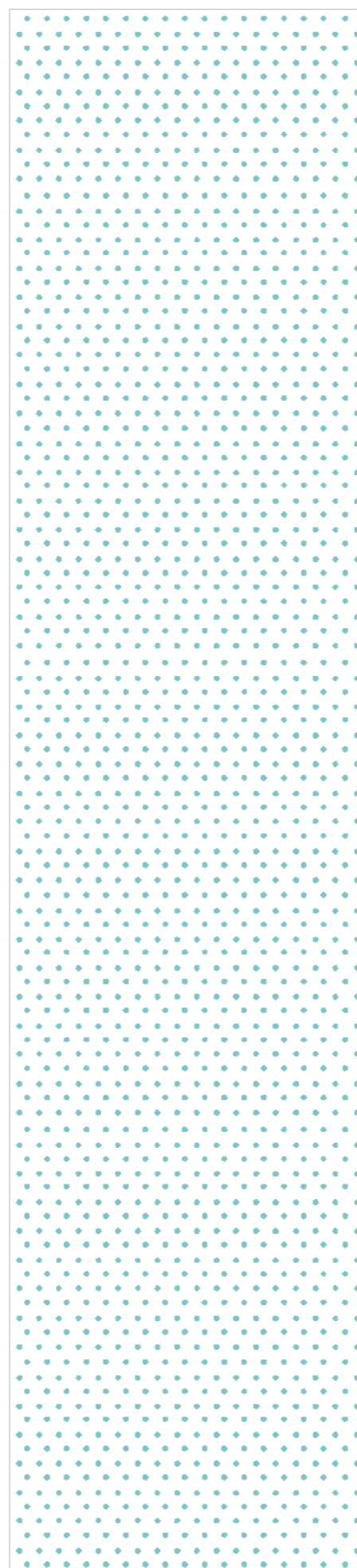
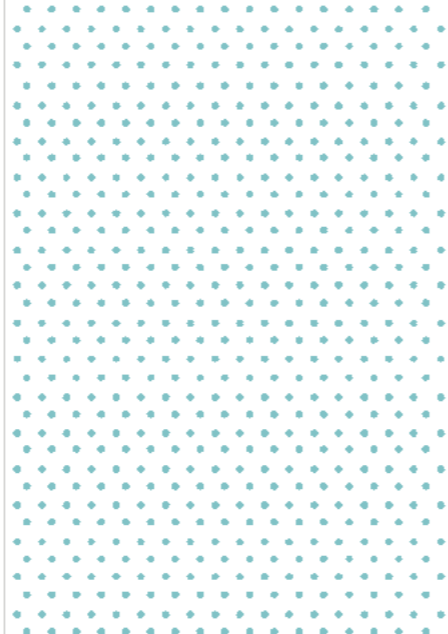
Be to, pabrėžia ekspertas, į sukčių arsenalą įsiliejo ir dirbtinio intelekto įrankiai, padedantys suklastoti čekius, bilietų fragmentus ir net netikras susirašinėjimų kopijas. Pamačius tokius – neva įrodymus – suvokti, kad pardavėjas yra sukčius, darosi vis sudėtingiau. Ypač dažnai rizika kyla socialinių tinklų, pavyzdžiui, „Facebook“, grupėse, skirtose būtent bilietų perpardavimui.

„Sukčiai čia taiko ir socialinės inžinerijos metodus: kuria skubos įspūdį, neva tai paskutinės minutės pasiūlymas arba kad greitai perka kiti, siekia sukelti emocijas, sakydami, kad nori perduoti bilietą, tarkime, geram žmogui, ir pateikia įtikinamai atrodančius tariamus įrodymus – nuo bilieto nuotraukos iki fiktyvaus pervedimo kvito“, – vardija pašnekovas.

IT saugumo ekspertas L. Apynis priduria, kad kartais sukčiai taip pat kuria ir netikras interneto svetaines, imituojančias oficialius bilietų pardavėjus. Tokie tinklalapiai gali būti randami „Google“ paieškoje, socialiniuose tinkluose, elektroniniame pašte ar internetinėse reklamose. Nors Lietuvoje tokie atvejai dar reti, specialistas pataria išlikti budriems ir, prieš vedant asmeninius duomenis ar pervedant pinigus, visada atidžiai patikrinti svetainės adresą – ar jis tikras.

1. „Baltimax“ kibernetinio saugumo inžinierius ir ESET ekspertas Lukas Apynis.

DAŽNIAUSIAS TAIKINYS – POPULIARŪS RENGINIAI

Bilietų platinimo platformos Kakava. It Komercijos vadovas Justas Pačinskas akcentuoja, kad sandoriai su nepažįstamais žmonėmis yra rizikingi. Ypač jei renginys labai paklausus.

„Daugiausia sukčiavimo atvejų fiksuojama tuo metu, kai vyksta itin populiarūs arba išparduoti renginiai – tiek koncertai, tiek sporto varžybos. Rizika padidėja, kai pasiūlos nebėra, bet paklausa išlieka didelė“, – sako jis.

Anot jo, būtent tokiais atvejais žmonės neretai sumoka už bilietus privačiam pardavėjui, kuris vėliau dingsta, arba tą patį bilietą parduoda keliems pirkėjams.

„Tai ypač skaudūs atvejai, kai prarandamos reikšmingos pinigų sumos“, – aiškina J. Pačinskas.

KADA BILIETO VERČIAU NEPIRKTI?

Bilieto pirkimas iš kito asmens kai kuriais atvejais gali būti vienintelis būdas patekti į trokštamą renginį. Vis dėlto, anot „Baltimax“ kibernetinio saugumo inžinieriaus ir ESET eksperto L. Apynio, net ir tokiose situacijose galima sumažinti riziką.

„Žmonės kartais neturi kito pasirinkimo, nes bilietai į norimą renginį jau būna išparduoti, tačiau tokiu atveju būtina elgtis apdairiai. Prieš perkant verta patikrinti pardavėjo profilį: kiek jis aktyvus, kokia veiklos grupėje istorija, ar platus „Facebook“ draugų sąrašas. Per daug švarus arba visai naujas profilis – pirmas įtarimo ženklas“, – aiškina L. Apynis.

Jo teigimu, svarbiausia – nebijoti pasakyti ne. Jei kyla bent kokia abejonė, sandorio verčiau nesudaryti.

„Jei, pavyzdžiui, kažkas jus verčia apsispręsti greitai – tai jau ženklas traukti rankinį stabdį“, – aiškina specialistas.

SAUGUMAS – OFICIALIOSE SVETAINĖSE

Norint būti visiškai užtikrintiems, kad atvykus į renginį nebus nemalonių staigmenų, kalbinti ekspertai pataria bilietus pirkti tik iš oficialių atstovų – tik tokiu atveju jokios rizikos nekyla.

Kaip aiškina bilietų platinimo platformos atstovas J. Pačinskas, perkant bilietus tiesiogiai iš oficialių pardavėjų svetainių, visi

jie siunčiami tiesiai iš sistemos, užtikrinant autentiškumą.

Vis dėlto, pasak jo, į žmonę kartais kreipiasi asmenys, įsigiję bilietus iš fizinių asmenų ar trečiųjų šalių, norėdami patikrinti jų galiojimą. Tokiais atvejais primenama, kad pagal platformos taisykles bilietų perpardavimas yra draudžiamas, o riziką prisiima pats pirkėjas.

J. Pačinskas pažymi – jei jau įsigijote netikrą bilietą, deja, atgauti pinigus dažnai tampa neįmanoma. Oficialūs platintojai tokiu atveju negali padėti, nes bilietas buvo pirktas ne per jų sistemą.

„Nukentėjusiems patariame kreiptis į teisėsaugą dėl galimo sukčiavimo“, – aiškina jis.

7 PATARIMAI, KAIP NEPAKLIŪTI Į PINKLES

Jei vis dėlto į renginį nueiti norisi, o oficialūs platintojai bilietus jau išpardavę, specialistai dalijasi patarimais, kokių atsargumo priemonių imtis, norint netapti apgaulės auka.

1. Nesusigundykite žinutėmis socialiniuose tinkluose, siūlančiomis įsigyti bilietus į renginį, ypač jei jos gautos iš nepažįstamų asmenų.
2. Netikėkite tariamais bilieto fragmentais ar ekrano nuotraukomis – jos lengvai padirbamos.
3. Būkite atsargūs su paskutinės minutės pasiūlymais – tai dažna sukčių taktika.
4. Jei vis dėlto perkate iš žmogaus – pasidomėkite jo profiliu, draugų skaičiumi, senais įrašais, istorija grupėje, atsiliepimais.
5. Naudokite saugius atsiskaitymo būdus, kurie leidžia susigrąžinti pinigus sukčiavimo atveju.
6. Niekada neveskite savo duomenų į įtartinas svetaines – net jei jos atrodo beveik identiškos oficialioms platformoms. Visada įsitikinkite, kad tinklalapis tikras.
7. Kilus įtarimų nutraukite bendravimą. Geriau prarasti galimybę nueiti į renginį nei pinigus. x

„MEDIASKOPAS“ FIKSUOJA: „ZAPAD“ NARATYVAI ŽINIASKLAIDOJE

Tekstas: LINA KASPARAITĖ-BALAIŠĖ

Rusijos karinės pratybos – ne tik ginklų demonstravimas, bet ir informacinio karo dalis.

1. Vilūnė Kairienė – duomenų strategė, 18 metų dirbanti žiniasklaidos stebėsenos ir analizės įmonėje UAB „Mediaskopas“. Nuotr. aut. Vadim Ivanov (VŽ)

2. Tiesos sakymas – stiprus ginklas. Asociatyvi LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės nuotrauka. Nuotr. aut. Vigantas Ovadnevas

7

Tiesą sakant, šiemet susiduriame su išskirtinai aktyvia situacija: žinučių apie „Zapad“ skaičius Lietuvos informacinėje erdvėje yra kelis kartus didesnis, nei buvo tuo pačiu laikotarpiu prieš ankstesnes pratybas.

Nuo plataus masto pratybų prie NATO sienų iki subtilių naratyvų apie tariamą grėsmę iš Vakarų – visa tai tampa įrankiais, formuojančiais viešąją nuomonę tiek Rusijoje, tiek už jos ribų. Kokie šie naratyvai, kokių tikslų jais siekiama ir kaip juos atpažinti – apie tai kalbamės su žiniasklaidą stebinčios ir analizuojančios įmonės „Mediaskopas“ duomenų strategė Vilūnė Kairiene. Jos kasdienė profesinė veikla – didelių informacijos srautų analizė, tendencijų paieška ir įžvalgų apie viešojoje erdvėje vykstančius procesus formavimas. Kaip ji sako: „Padedu suprasti, ką kalba žiniasklaida ir socialiniai tinklai, kokios žinutės vyrauja, kokios kampanijos vykdomos. Kaip duomenų strategė „Mediaskope“ siekiu, kad objektyvi duomenų analizė padėtų sustiprinti mūsų visuomenės atsparumą informacinėms grėsmėms – tai ne tik darbas, bet ir mano asmeninė misija.“

TRUMPAI APIE INFORMACIJOS ANALIZĘ

„Mediaskopas“, identifikuodamas ir analizuodamas dezinformaciją, taiko kelių lygių žiniasklaidos stebėsenos ir analizės metodus. „Pirmiausia, naudojame automatizuotus įrankius, kuriais realiu laiku stebime interneto žiniasklaidą bei socialinius tinklus ir, pasitelkdami dirbtinį intelektą, identifikuojame raktinius žodžius, konkrečias frazes ar temas. Pavyzdžiui, nuolat stebime žiniasklaidos srautą, ieškodami pasikartojančių teiginių apie „Zapad“ pratybas ar kitas jautrias

temas. Be automatizuotos stebėsenos, pasitelkiame natūralios kalbos apdorojimo (NLP) technologijas, taip pat svarbų vaidmenį atlieka ir duomenų analizė – stebime konkrečių žinučių dinamiką, kokiuose kanaluose jos atsiranda, kas jas pirmiausia paskelbia. Galiausiai, visa tai papildoma žmogaus analizė. Mūsų analitikai peržiūri automatinį sistemų pažymėtą turinį, vertina kontekstą. Technologijos padeda greitai aptikti anomalijas, tačiau galutines išvadas darome derindami automatinį įrankių rodmenis su ekspertiniu vertinimu“, – apie informacijos analizę pasakoja Vilūnė.

ĮVAIRIAPUSIS BENDRADARBIAVIMAS

„Mediaskopas“ yra FIBEP – tarptautinės žiniasklaidos stebėsenos organizacijų federacijos – narys. „Per FIBEP mes keičiamės gerąja patirtimi, dalijamės naujais įrankiais ir metodikomis. Tai suteikia galimybę pasimokyti iš kitų valstybių, susiduriančių su panašiomis informacinėmis grėsmėmis, patirties. Taip pat labai glaudus yra mūsų regioninis bendradarbiavimas. „Mediaskopas“ priklauso Baltijos šalių žiniasklaidos monitoringo įmonių grupei BMMG, kuri įsikūrusi Estijoje. Per šią grupę palaikome ypač artimą ryšį su Latvijos ir Estijos partneriais. Nuolat keičiamės informacija apie pastebėtus naratyvus mūsų regione – dažnai priešiškos informacinės kampanijos taikosi ne į vieną šalį, o iškart į visas Baltijos valstybes. Taip pat sekame tarptautines iniciatyvas, kurias vykdo ES institucijos.

Paminėtinas Europos išorės veiksmų tarnybos projektas „EUvsDisinfo“ – didžiausia vieša prokremliškos dezinformacijos duomenų bazė. Jei aptinkame naują naratyvą, patikriname, ar jis jau buvo identifiкуotas ir paneigtas kitur“, – pažymi pašnekovė.

UŽFIKSUOTA – INFORMACINĖS KAMPANIJOS, SUSIJUSIOS SU RUSIJOS KARINĖMIS PRATYBOMIS

Vilūnė pažymi, kad informacinės kampanijos, susijusios su Rusijos karinėmis pratybomis, fiksuojamos nuolat. Beveik kiekvieną reikšmingesnį Rusijos karinį renginį, ypač didelio masto pratybas, lydi informacinė kampanija. „Mūsų patirtis rodo, kad vos tik paskelbiama apie būsimas pratybas, tokias kaip „Zapad“, informaciniame lauke netrukus pasirodo kryptingų žinučių, formuojančių tam tikrą pasakojimą. Šios kampanijos nėra vienkartinis reiškinys – jos vyksta nuolat, bangomis: suintensyvėja prieš pat pratybas, jų metu ir iškart po jų. Nuo šių metų pradžios iki dabar fiksuojame nuolatinį informacinių pranešimų srautą apie „Zapad 2025“ – tiek tradicinėje žiniasklaidoje, tiek socialiniuose tinkluose, tiek Lietuvoje, tiek užsienyje. Tiesą sakant, šiemet susiduriame su išskirtinai aktyvia situacija: žinučių apie „Zapad“ skaičius Lietuvos informacinėje erdvėje yra kelis kartus didesnis, nei buvo tuo pačiu laikotarpiu prieš ankstesnes pratybas“, – pastebi duomenų strategė. »

INTENSYVUMAS AUGA

„Šiuo laikotarpiu, likus mėnesiui iki pratybų pradžios, „Zapad“ naratyvų intensyvumas ypač išaugęs. Rusijos ir Baltarusijos kontroliuojamoje informaciniėje erdvėje praktiškai kasdien randame naujų straipsnių ar televizijos siužetų apie būsimas „Zapad“. Vienos žinutės skirtos tarptautinei publikai [pavyzdžiui, pabrėžiama, kad „mes nesiekiamo provokacijų“], kitos – vidaus vartojimui [gąsdinama savo gyventojus NATO grėsme]. Prieš keletą mėnesių Baltarusijos gynybos ministerija pranešė netgi pakeisianti pratybų dislokaciją toliau nuo NATO sienų, esą siekiant sumažinti įtampą regione. Tokia žinia sulaukė didelio atgarsio, nes ji tęsė propagandinį naratyvą apie Rusiją, kaip taikią valstybę. Po šio pranešimo propagandiniai kanalai ėmė dar intensyviau kartoti, kad Baltarusija ir Rusija deda visas pastangas taikai išlaikyti, o NATO neva to nepaiso“, – atkreipia dėmesį Vilūnė.

Pašnekovė sako, kad dabar esame „informacinės atakos“ piko išvakarėse. Likus porai mėnesių iki pratybų, naratyvų atakos dažnėja ir aštrėja. Žinutės apie „Zapad“ pasirodo ne pavieniui, o serijomis, įvairiais kampais, skirtingomis kalbomis. Tai signalizuoja, kad informacinė operacija gerai koordinuota. Žinoma, mūsų institucijos tam ruošiasi – tiek Lietuvoje, tiek kaimyninėje Lenkijoje atsakingos žinybos komunikuoja ramiai, pabrėžia stebėsiandios situaciją ir derins veiksmus pagal poreikį. Vis dėlto artėjant rugsėjui iš priešingos pusės sklindantis informacinis triukšmas tik stiprės.

DAŽNIAUSI PROPAGANDINIAI NARATYVAI

Duomenų analitikė pateikia šiuos, kelis pasikartojančius propagandos naratyvus, kurie nuolat pasirodo kalbant apie Rusijos karines pratybas:

„Rusija – taiki, NATO – agresyvi.“ Tai bene pagrindinis naratyvas. Juo teigiama, esą Rusija iš tikrųjų niekam negrasina, tačiau tik rengia gynybinio pobūdžio mokymus, o NATO valstybės provokuoja konfliktą.

„Pratybos – rutininės ir gynybinės.“ Pagal šį naratyvą pratybos yra nieko ypatingo – tiesiog reguliarios pratybos, vykstančios kas kelerius metus. Teigiama, kad jų scenarijus esą gynimasis nuo išorės grėsmių, todėl Vakarams neturėtų kilti preteksto nerimauti.

„Vakarai patys rezga provokacijas.“ Šis naratyvas skirtas bet kokiems Rusijos veiksams pateisinti. Juo skleidžiama, esą NATO šalys [ypač Lenkija, Baltijos

3

valstybės] ne tik be reikalo nervinasi dėl pratybų, bet ir ruošia diversijas jų metu. Pavyzdžiui, neseniai prorusiškuose šaltiniuose pasirodė visiškai melaginga „žinia“, kad Lenkijos slaptoji tarnyba neva planuoja teroro aktus Baltarusijoje, siekdama sužlugdyti „Zapad 2025“ pratybas. Tokiais teiginiais bandoma iš anksto apkaltinti Vakarus dėl galimų incidentų ir nukreipti dėmesį nuo pačių Rusijos veiksmų.

„Baltijos šalys ir Lenkija yra isterijos apimtos.“ Čia naratyvas toks, kad Lietuva, Latvija, Estija ar Lenkija be reikalo eskaluoja situaciją, kuria „isteriją“ savo visuomenėse. Prorusiška žiniasklaida mėgsta pabrėžti, neva šių šalių politikai kiekvieną Rusijos krustelėjimą prie sienų interpretuoja kaip invazijos grėsmę ir taip gąsdina savo piliečius. Tuo siekiama dviejų dalykų: pirma, parodyti minėtas šalis kaip neracionalias, antra – pasėti abejonę jų visuomenėse, ar tikrai grėsme reali, ar valdžia „perdeda“.

„Rusijos sąjungininkai stiprėja / tarptautinė parama Rusijai.“ Kartais pasitaiko naratyvų, kuriais giriama, kad neva ir kitos šalys jungiasi ar domisi pratybomis.

„Dažniausiai kartojami naratyvai siekia apversti realybę aukštyne kojomis: agresorius vaizduojamas kaip taikdarys, o tikrieji gynybiniai NATO veiksmai – kaip grėsmingos provokacijos. Šiuos pasakojimus fiksuojame įvairiomis formomis – nuo atvirų pareiškimų valstybinėje žiniasklaidoje iki memų ar komentarų socialiniuose tinkluose“, – įvardija Vilūnė.

„ZAPAD 2025“ NARATYVAI

Pašnekovė išskiria kelias ypatybes, kuriomis pasižymi būtent šių metų „Zapad“ naratyvai. Nuo ankstesnių analogiškų kampanijų šiuos naratyvus skiria penki aspektai.

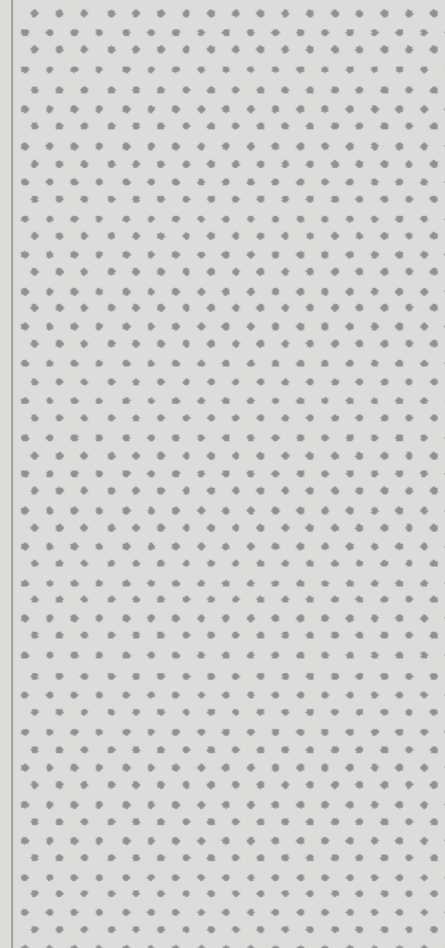
1 – Dar stipresnis akcentas „taikos įvaldžiui“. Propaganda šiemet deda ypatingas pastangas įtvirtinti mintį, kad Rusija ir Baltarusija – taiką mylinčios šalys.

2 – Vis daugiau kalbama apie Lenkiją kaip apie „pagrindinį blogiuką“. Nors anksčiau buvo minimos ir kitos kaimyninės šalys, šiemet Lenkija išskiriama ypač dažnai. Rusijos ir Baltarusijos propagandoje nuolat pabrėžiama, esą Lenkija telkia dideles karines pajėgas, kursto konfliktą, provokuoja incidentus.

3 – Jaučiamas Ukrainos karo žėšėlis. Viena vertus, Rusija turi teisintis, kodėl pratybų mastas galbūt mažesnis [dalis pajėgų įklampusios Ukrainoje], todėl pabrėžiama, kad pratybos vis tiek vyks visu pajėgumu, nepaisant „Vakarų kišimosi“. Kita vertus, propagandoje atsiranda naratyvas, kad Vakarai gali pasinaudoti „Zapad“ pratybomis, kai Rusija užsiėmusi, tam, kad sustiprintų paramą Ukrainai.

4 – Didesnis dėmesys kibernetinėms ir hibridinėms grėsmėms informaciniame lauke. Europos Sąjunga ir NATO viešai kalba, kad „Zapad 2025“ metu tikėtinos kibernetinės atakos ir dezinformacijos kampanijos. Tai žinodami, propagandos skleidėjai mėgina iš anksto diskredituoti

Lietuvos šaulių sąjungos nariai, kaip aktyvūs pilietinės visuomenės dalyviai, turi galimybių prisidėti prie visuomenės atsparumo informacinėms grėsmėms stiprinimo. Viena iš tokių krypčių – nuoseklus domėjimasis informacinio saugumo temomis, dalyvavimas mokymuose, susipažinimas su propagandos taktikomis ir jų atpažinimo būdais.

tokius perspėjimus – šiame naratyve akcentuojama, kad Kremlius neva pats kenčia nuo informacinių atakų, o ne jas vykdo.

5 – Deklaruojamas „skaidrumas“. Skirtingai nei kai kuriais ankstesniais atvejais, šiemet oficialiai pranešta, kad Baltarusija pakvies tarptautinius stebėtojus į pratybas ir tinkamai informuos pagal tarptautines taisykles.

„Apskritai, 2025-ųjų „Zapad“ naratyvai yra intensyviai pritaikyti esamai situacijai: atsižvelgiama į Rusijos karo Ukrainoje kontekstą, sustiprėjusią NATO rytinio flango gynybą, augantį Vakarų informuotumą. Todėl propaganda šiemet veikia subtiliau viename lygmenyje – daug kalbama apie taiką, skaidrumą, bet kartu agresyviau kitame – demonizuojant Lenkiją, Vakarus kaltinant provokacijomis. Šis derinys ir yra išskirtinis šių metų bruožas“, – sako Vilūnė.

NARATYVAI VIDAUS (RUSIJOJE) IR IŠORĖS AUDITORIJOMS

Duomenų strategė išskiria vidaus ir išorės auditorijoms skirtus naratyvus. „Rusijos ir Baltarusijos visuomenei skirti naratyvai labiau grindžiami baimės ir mobilizacijos principais. Žmonėms kalama, kad „Vakarai – priešiški ir nori sunaikinti Rusiją“, o pratybos „Zapad“ yra būtinos norint apsiginti. NATO vaizduojamas kaip priešas iš Vakarų, nuolat rezgantis planus pulti, todėl Rusijos piliečiai turį susitelkti aplink valdžią, didžiuotis kariuomene ir ruoštis bet kokiam scenarijui. Išorės auditorijai, Vakarams, kaimyninėms šalims, tarptautinei bendruomenei, retorika švelnesnė, labiau manipuliuojanti abejonėmis ir susiskaldymu. Užsieniui skirti naratyvai teigia, esą „Rusija visai neagresyvi – tai NATO provokuoja“. Pavyzdžiui, Baltijos šalims skirti kanalai gali raminti: „Žiūrėkite, net jūsų prezidentas pripažino, kad nėra pagrindo panikai“ [ištraukdami kokią nors citatą iš konteksto]. Arba atvirkščiai – gali bandyti jaudrinti visuomenę, skleisdami gandus apie artėjantį konfliktą, kad žmonės pradėtų abejoti savo vyriausybių gebėjimu apsaugoti. Išorinei auditorijai skirti naratyvai dažnai būna dvilyčiai. Galima sakyti, viduje transliuojamas naratyvas apie karą, išorėje – apie taiką“, – pasakoja Vilūnė. Pasak jos, šių naratyvų tikslai yra kompleksiniai – propagandos kūrėjai vienu metu siekia kelių rezultatų tiek išorėje, tiek viduje. Svarbiausi tikslai – dominuojant informaciniėje erdvėje sukurti sumaištį ir jaudrinti oponento visuomenę, atgrasyti ir psichologiškai paveikti sprendimų priėmėjus, pateisinti savo veiksmus ir kurti pretekstus, konsoliduoti savo gyventojus ir didinti režimo palaikymą.

STIPRINTI VISUOMENĖS ATSPARUMĄ PROPAGANDAI

Vilūnė pataria nuolat stiprinti atsparumą informacinėms grėsmėms. „Atsparumo propagandai stiprinimas turi būti nuoseklus ir kompleksinis procesas, grindžiamas trimis pagrindiniais ramsčiais: švietimu ir skaidria komunikacija. Svarbu ugdyti medijų raštingumą nuo mokyklos suolo, kad žmonės gebėtų atpažinti dezinformaciją ir kritiškai vertintų šaltinius. Būtina šviesti apie propagandos skleidėjus, botus ir istorinių naratyvų iškraipymus, ypač stiprinant jaunimo pilietiškumą ir istorijos pažinimą. Ne mažiau svarbi – nuosekli, skaidri valstybės institucijų komunikacija, kuri užkerta kelią informaciniam vakuumui ir stiprina pasitikėjimą“, – vardija pašnekovė.

Šiame procese Vilūnė įžvelgia ir labai svarbų Lietuvos šaulių sąjungos narių vaidmenį. „Lietuvos šaulių sąjungos nariai, kaip aktyvūs pilietinės visuomenės dalyviai, turi galimybių prisidėti prie visuomenės atsparumo informacinėms grėsmėms stiprinimo. Viena iš tokių krypčių – nuoseklus domėjimasis informacinio saugumo temomis, dalyvavimas mokymuose, susipažinimas su propagandos taktikomis ir jų atpažinimo būdais. Šauliai taip pat galėtų skatinti kritinio vertinimo kultūrą savo aplinkoje – dalytis žiniomis, padėti aplinkiniams suprasti dezinformacijos veikimo mechanizmus. Šaulių sąjunga taip pat gali plėtoti vidines iniciatyvas – pavyzdžiui, rengti diskusijas ar praktines veiklas dezinformacijos tema. Toks pasirengimas padėtų greičiau atpažinti ir efektyviau atsispirti manipuliacijoms realiuoju laiku. Ne mažiau svarbu ugdyti ir emocinį atsparumą – propaganda dažnai apeliuoja į baimę ar pyktį, todėl gebėjimas išlikti racionaliam tampa viena iš stipriųjų savybių. Galiausiai, pozityvios ir skaidrios veiklos viešinimas socialiniuose tinkluose gali savaime mažinti priešiškių naratyvų poveikį, nes realūs pavyzdžiai silpnina spekuliacijas“, – savo įžvalgomis baigdama pokalbį dalijasi duomenų strategė. ×

3. Būk budrus. Informaciją vertink kritiškai. Asociatyvi LŠS nuotrauka. Nuotr. aut. Vidmantas Činauskas

PASIRENGIMAS PASIPRIEŠINIMUI LIETUVOJE.

ISTORINIŲ IR ŠIUOLAIKINIŲ PAMOKŲ ĮGYVENDINIMAS RUOŠIANTIS PASIPRIEŠINTI INVAZIJAI IR OKUPACIJAI (I DALIS)

1

Tekstas: PLK. LINAS IDZELIS
Nuotrauka: VIGANTAS OVADNEVAS

8

Geriausios Baltijos gynybos koledžo Aukštesniųjų štabo karininkų kurso kursantų esė, publikuotos leidinyje AD SECURITATEM [2024–2025]

Po to, kai Rusija 2014 metais neteisėtai aneksavo Krymą ir 2022-aisiais pradėjo plataus masto invaziją į Ukrainą, tarp Lietuvos karinės vadovybės kilo daug diskusijų, „ar nacionalinis pasipriešinimas turi ateitį šiuolaikiniame konflikte su potencialiu agresoriumi“.

Greičiau geležis pavirs vašku, o vanduo – akmeniu, nei mes išsižadėsime ištarto žodžio – Gediminas, Lietuvos didysis kunigaikštis

1. LŠS vadas plk. Linas Idzelis.
2. Leidinio AD SECURITATEM (2024–2025) viršelis.

Filosofiniu požiūriu, pasipriešinimas grindžiamas viltimi, „kad niekas nevyksta veltui ir kad jūsų šalis anksčiau ar vėliau bus išlaisvinta“. Net jei „šalis yra engiama išorės jėgos, pasipriešinimo judėjimas paprastai sustiprina „piliečių ir likusių nacionalinių ginkluotųjų pajėgų moralę ir dvasią tęsti kovą ir laukti, kol draugiškos pajėgos ateis, jėga išstums „priešo pajėgas“ ir vėliau atkurs nepriklausomybę. Kariniams planuotojams pasipriešinimas suteikia papildomą atgrasymo sluoksnį nacionalinės gynybos planavimui, o tai reiškia, kad šios organizacijos egzistavimas negali būti slaptas, kad ji turėtų savo atgrasymo vertę“ [Fiala, 2022].

Lietuvos nacionaliniam saugumui įtakos turi neigiami pasaulinio saugumo pokyčiai, kurie pastaraisiais metais buvo labai reikšmingi. Rusijos vykdomas karas prieš Ukrainą, siekiant pakeisti pasaulinę saugumo architektūrą, – visi šie procesai yra labai dinamiški. Ši dinamika taip pat kelia iššūkių Lietuvai, kaip mažai šaliai, besiribojančiai su Rusija ir jos sąjungininke Baltarusija [VSD, 2024]. Siekdama atremti kylančias grėsmes iš Rusijos ir jos sąjungininkių, NATO parengė naujus laipsniškus regioninės gynybos planus.

Tačiau 2025 metų vasario mėnesį vykusio Miuncheno saugumo konferencija aiškiai parodė, kad saugumas Europoje blogėja ir ateityje išliks nenuspėjamas. Turint tai omenyje, nacionalinio pasipriešinimo planavimas ir pasiruošimas jam yra nepaprastai svarbūs.

AD SECURITATEM

THE BEST ESSAYS BY COURSE PARTICIPANTS AT THE BALTIC DEFENCE COLLEGE ACADEMIC YEAR 2024/2025

2

Tezė: Nors Lietuva stiprina savo pajėgumus potencialiems priešinkams atremti, ruošdamasi visoms įmanomoms situacijoms, įskaitant pasipriešinimą, ji turėtų atsižvelgti į Ukrainos pasipriešinimo judėjimo patirtį, taip pat į atsparumo stiprinimą laikinai okupuotose teritorijose. Šios išmotos pamokos turėtų paskatinti iš dalies pakeisti teisės aktus, peržiūrėti mokymo programas ir bendradarbiauti su partneriais, kad būtų galima pasiruošti veikti bendroje kovos erdvėje.

Šis darbas parašytas iš Lietuvos, kaip mažos NATO šalies, turinčios minimalų strateginį gylį, perspektyvos. Galima teigti, kad šiame darbe daugiausia dėmesio skiriama atsparumo stiprinimui, siekiant paruošti šalį ir prisidėti prie bendro pasipriešinimo pajėgumų stiprinimo, pabrėžiant, kad tiek atsparumas, tiek pasipriešinimas nėra vien karinis reikalas, bet visa šalis ir kiekvienas pilietis turėtų prisidėti prie planavimo ir įgyvendinimo.

Be to, darbe teigiama, kad Lietuvos gyventojai yra atsparūs priešiška propagandai ir naratyvams, o noras priešintis dėl išorinių įvykių pamažu didėja. Nuo 2014 metų įvairios NATO įprastinės ir specialiosios operacijų pajėgos jau yra dislokuotos ir prisideda prie nacionalinio pasipriešinimo mokymo ir pajėgumų stiprinimo.

Šis darbas suskirstytas į du skyrius. Pirmajame skyriuje paaiškinamas istorinių ir šiuolaikinių pamokų, gautų iš sovietų kovos su Lietuvos pasipriešinimo dalyviais pokario metais (1944–1953 metais), įgyvendinimas, taip pat apžvelgiamas Ukrainos pasipriešinimas laikinai okupuotose teritorijose 2023–2024 metais.

Antrajame skyriuje paaiškinama, kaip Lietuva stiprina atsparumą ir ruošiasi pasipriešinti invazijai ir okupacijai. Straipsnis baigiamas išvadomis ir rekomendacijomis nuo strateginio iki taktinio lygmens, kaip patobulinti esamą veikimo būdą ir sustiprinti pasirengimą nacionaliniam pasipriešinimui.

Tęsinys kituose numeriuose. ×

Visas tekstas originalo kalba

KAIP NEGALIAJĄ TURINČIAM ŽMOGUI PASIRENGTI EKSTREMALIOSIOMS SITUACIJOMS

Tekstas:
GABRIELIUS E. KLIMENKA,
EDUARDAS KLIMENKA,
#IŠGYVENIMO AKADEMIJA KLIMENDKA

Ekstremaliosios situacijos – tai įvykiai, kurie gali sutrikdyti įprastą gyvenimo ritmą, kelti pavojų sveikatai, gyvybei arba turtui. Tai gali būti stichinės nelaimės, techninės avarijos, gaisrai, epidemijos ar net karo grėsmė. Tokio pobūdžio įvykiai paveikia visus žmones, esančius jo zonoje.

Asmenims, turintiems negalią, ekstremaliosios situacijos gali kelti dar didesnių iššūkių: apribotos galimybės evakuotis, priklausomybė nuo specialios įrangos ar medikamentų, komunikacijos barjerai; todėl jų pasirengimas gali būti gerokai sudėtingesnis. Šį tekstą rengiame, nes tarp šaulių yra brolių ir sesių, turinčių negalią, o kiti turi tokių asmenų savo aplinkoje, tad dažnai esame klausiami: kaip mums pasirengti?

1

2

PASIRENGIMAS DAR PRIEŠ ĮVYKĮ

Bet kurio žmogaus pasirengimas ekstremaliajai situacijai prasideda dar gerokai prieš įvykį. Pasirengimo principai panašūs, tačiau kai kuriuose etapuose žmogui, turinčiam negalią, ar juo besirūpinantiems asmenims reikia papildomai atkreipti dėmesį į kai kuriuos elementus.

Susikurk individualų ekstremaliosios situacijos planą. Įvertink, kokios pagalbos tau reikės (pavyzdžiui, pagalbos evakuacija-

cijos metu, medikamentų, pagalbinių įrangos). Aprašyk galimybes su artimųjų paramos ratu: draugais, giminėmis, kaimynais ar socialiniais darbuotojais, t. y. su tais, kurie paprastai tau pagelbėja, žino tavo poreikius ir bus parengę padėti ekstremaliosios situacijos metu.

Pasiruošk skubių kontaktų sąrašą, į kurį įtrauksi ne tik artimųjų kontaktus, bet ir savo gydytojo bei gydymo įstaigos kontaktinius duomenis. Kopijas laikyk tiek namuose, tiek išvykimo krepšyje.

Jei tavo komunikacija apsinkinta, pasirenk korteles, kuriose būtų nurodyti tavo komunikavimo būdai.

Sekdamas informaciją, naudokis tik patikimais šaltiniais: LRT radiją ir televiziją, mobiliąsias įspėjimų sistemas, programėlę LT72. Jei turi klausos ar regos negalią, pasirūpink alternatyviais informacijos gavimo būdais: mirksinčiais signalais, vibruojančiais prietaisais, kortelėmis.

Pasiruošk namus ir žinok jų aplinką. Patikrink evakuacijos kelius, jei reikia – pašalink kliūtis, kurios trukdytų saugiai ir greitai išjudėti iš namų evakuacijos atveju. Sužinok, kur yra artimiausias kolektyvinės apsaugos statinys ir priedanga. Žinok kelią, kaip iki jų nukakti. Būtinai pasitikrink, ar jis pritaikytas tavo poreikiams. Taip, LT72.LT puslapyje yra pateikiamas priedangų ir kolektyvinių apsaugos statinių žemėlapis, kuriame yra nurodyta, ar jie tinkami žmonėms, turintiems negalią, tačiau praktika rodo, kad tai apibendrintas žymėjimas ir ne visi jie tinka visiems.

Susikomplektuok išvykimo krepšį. Apie jį jau esame rašę, tad prie bendrų daiktų neapsistosime, tik priminsime, kad išvykimo krepšyje turi būti dokumentai, vaistai, asmens higienos priemonės, šilti drabužiai, mobiliojo ryšio įkrovikliai, grynieji pinigai, maistas, miego reikmenys ir kitos priemonės. Žmonių, turinčių negalią, išvykimo krepšyje gali būti reikalingi papildomi daiktai. Vėlgį, išsamiai neišeis detalizuoti, dėl vietos stokos ir negalių įvairovės, tad paminėsime tik pagrindinius principus, kurie padės apmąstyti ir pasirinkti tinkamas priemones.

Taiigi, atkreipk dėmesį:

– kokios pagalbinių įrangos tau reikės: vežimėlis, vaikštynė, baltosios lazdelės ir pan.;

– kokių reikės jų priežiūros priemonių: padangų taisymo rinkinys, akinių ir klausos aparatų atsarginės dalys, atsarginės insulino pompos dalys ir pan.;

– kokių reikės elektroninių prietaisų: įkrovikliai, ilgintuvai, papildomos baterijos ir pan.

– kokių reikės vaistų, juos reikėtų laikyti originalioje pakuotėje kartu su vartojimo instrukcijomis. Jei vaistus būtina laikyti šaldytuve – pasirūpink nedideliu šaltkrepšiu. Nepaisant to, kad išvykimo krepšys orientuojamas trimis paroms, vaistus turėtume komplektuoti taip, kad turėtume jų bent savaitę, nes ekstremaliajai situacijai užsitęsęs gali neveikti įprastos vaistų tiekimo grandinės.

Be vaistų, svarbu turėti savo ligos istoriją ir receptų kopijas. Ekstremaliosios situacijos metu, esant būtinybei gauti vaistus, šios kopijos bus reikalingos, nes gydytojas receptinių vaistų negali skirti bet kam, tad jei neturėsi savo ligos istorijos arba receptų kopijos, prieš išrašydamas vaistus turės atlikti visus privalomus tyrimus;

– kokios reikalingos komunikacijos priemonės: rašymo reikmenys, kortelės su tavo poreikiais, pavyzdžiui, turiu kalbos negalią, reikia gestų kalbos vertėjo ir pan.

EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS METU

Bet kurios ekstremaliosios situacijos metu saugumas yra svarbiausias poreikis. Taiigi klausyk oficialių nurodymų. Jei liepiama likti namuose, ten ir lik, nes taip bus saugiausia. Jei privalai evakuotis, vyk tik patikrintais ir rekomenduojamais maršrutais. Jei praradai orientaciją arba negali judėti savarankiškai, iš karto informuok gelbėtojus apie savo būklę ir poreikius. Ekstremaliosios situacijos metu klausyk valstybinių institucijų ir pareigūnų nurodymų bei rekomendacijų. Jie siūlo tai, kas yra patikrinta ir veiksminga. Savarankiška improvizacija gali būti pražūtinga.

Jei turi klausos ar kalbos negalią, naudok iš anksto paruoštas korteles su dažniausiai pasitaikančiais sakiniiais arba raštu informuok pagalbos teikėjus. Jei turi regos negalią, paprašyk, kad tave lydintis asmuo balsu paaiškintų kliūtis ir naują aplinką. Jei turi judėjimo negalią, tuomet nebijok paprašyti kitų pagalbos.

Jei naudoji kokius nors elektronikos prietaisus, taupyk jų energiją. Turėk omenyje, kad jiems išsikrovus gali nebūti galimybės jų iš naujo įsikrauti. Jei tokia galimybė yra, drąsiai prašyk ją pasinaudoti. Būtinai turėk atsargines baterijas naudojamiems prietaisams, taip pat išorinę bateriją, standartinį įkroviklį ir įkrovimo laidus, tinkančius tavo prietaisams.

PO EKSTREMALIOSIOS SITUACIJOS

Pasibaigus ekstremaliajai situacijai nedelsdamas susisiek su artimaisiais ir pranešk, kur esi, kad esi saugus. Taip pat informuok juos apie grįžimo laiką arba reikalingą pagalbą. Reikalui esant kreipkis į savivaldybės ekstremaliųjų situacijų koordinatorių dėl laikinosios pastogės ar pagalbos.

Patikrink savo įrangą – ar ji nesugadinta, ar veikia įprastai. Jei reikia, organizuokis taisymą ar pakeitimą. Tam reikalui pravers turimi įrangos draudimai ar garantija. Jei situacija tokia, kad šių paslaugų negali gauti, kreipkis į pagalbą teikiančias organizacijas, tokias kaip Raudonasis

kryžius arba Maltos ordinas, kurie, jei tik galės, padės tau gauti naują įrangą.

Neignoruoک emocinės sveikatos: esant reikalui pasinaudok psichologinės pagalbos paslaugomis. Suprask, kad net jei šią akimirką puikiai jautiesi, tai nereiškia, kad ekstremalioji situacija nepadarė tau negatyvaus poveikio. Dalis pavojų sukelia vėliau išskylančias pasekmes, pavyzdžiui, potrauminį streso sutrikimą. Tad laiku suteikta emocinė ar psichologinė pagalba gali padėti išvengti vėliau galimai kiliančių bėdų.

Įvertink savo pasirengimo planą ir papildyk jį pagal įgytą patirtį. Kitaip tariant, apsvarstyk ir pasinaudok išmoktomis pamokomis, kad kitą kartą, neduok Dieve, kilus ekstremaliajai situacijai, galėtum veikti efektyviau ir kad tavo gyvybė būtų mažesniame pavojuje.

SVARBIAUSIA ŽINUTĖ

Nepriklausomai nuo to, ar žmogus turi negalią, ar ne, pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms yra būtinas kiekvienam. Didžioji dalis sėkmingo išsigelbėjimo ekstremaliųjų situacijų metu priklauso ne nuo atsitiktinumo ar kitų asmenų, bet nuo išankstinio individualaus pasiruošimo: žinių, įgūdžių, tinkamos įrangos ir aiškaus veiksmų plano. Net patyrę keliautojai ar fiziškai stiprūs asmenys, neturėdami atsargų, komunikacijos priemonių ar žinojimo, kaip elgtis nelaimės atveju, gali būti visiškai bejėgiai. O tas, kuris iš anksto apgalvoja savo veiksmus ir pasiruošia, ženkliai padidina savo galimybes išlikti kilus ekstremaliajai situacijai. Pasirengimas ekstremaliosioms situacijoms yra raktas į mūsų saugumą, todėl tai turėtų tapti kiekvieno Lietuvos Respublikos piliečio prioritetu. x

1. Planuok. Nuotr. aut.
Vaidotas Okulič-Kazarinas

2. Šiluma svarbi. Nuotr. aut.
Vidmantas Činauskas

BALTIJOS KELIAS, KURIAME STOVIME ŠIANDIEN

10

Tekstas: MARTYNA POVILAVIČIŪTĖ

Yra kelių, kuriais važiuojame. Ir yra vienas kelias, kuriame stovime, net jei fiziškai niekada jame nebuvo. Baltijos kelias – tai ne tik istorija ar atminimo diena. Tai tylus, bet labai asmenišką klausimas jaunam žmogui: o kur aš stoviu šiandien?

Užaugome laisvoje Lietuvoje. Mums nereikėjo kovoti už trispalvę vėliavą, stovėti prie barikadų ar kęsti tylos cenzūros. Mūsų kasdienybė – tai pasirinkimų laisvė, kelionių galimybės, atviri universitetai, teisė kalbėti ir kurti. Ir vis dėlto Baltijos kelias lieka reikšmingas – ne todėl, kad jį reikia minėti, bet todėl, kad jį reikia suprasti.

1989-aisiais žmonės stojo į gyvą grandinę, nes tikėjo, kad jų rankos gali ką nors pakeisti. Jie nežinojo, ar bus išgirsti, bet veikė. Šiandien mūsų kartai galbūt nebebus lemta gintis susikibus rankomis. Bet mes turime kitą atsakomybę – ne laukti, kol prireiks drąsos, o auginti bendruomenę dabar. Nes kai reikia veikti – vien pasiryžimo nebeužtenka. Reikia pasitikėjimo, ryšio, supratimo, kas mes vieni kitiems esame. Baltijos kelias šiandien primena, kad laisvė nėra tik tautos istorija, – tai ir asmeninis pasirinkimas. Pasirinkimas likti, kai galėtum išvykti. Kurti, kai aplink daug neaiškumo. Būtent jauni žmonės dažnai pirmieji pajunta, kai visuomenė praranda kryptį. Ir būtent jaunimo balsas gali būti tas, kuris sugrąžina žvilgsnį į esmę – į tai, kas mus jungia.

Šiandien stovėti Baltijos kelyje reiškia ne tik prisiminti. Tai reiškia būti pasiruošusiam. Kurti aplinką, kurioje vienas kitą pažįstame. Kurioje nėra abejingumo. Kurioje, kai ištinke iššūkis – nesvarbu, pandemija, karas ar informacinis triukšmas, – galime veikti kartu, nes jau esame bendruomenė.

Baltijos kelias niekur nedingo. Jis tiesiasi per mūsų sprendimus, vertybes, kasdienius gestus. Ir kiekvienas jaunas žmogus, kuris renkasi gyventi atsakingai, renkasi būti to kelio dalimi. x

1. Džiaugsmo žingsniais. Nuotr. aut. Romualdas Požerskis. Iš Lietuvos fotomenininkų sąjungos

2.-3. Baltijos keliu – į laisvę! Nuotr. aut. Romualdas Požerskis. Iš Lietuvos fotomenininkų sąjungos

LIETUVOS ŽYDAI NEPRIKLAUSOMYBĖS KOVOSE

„PILIEČIAI!

Imkitės už ginklų, aukokite pinigų, daiktų, visa, kas gali palengvinti kariuomenei, kas gali sustiprinti krašto kovose su priešais.“

Tai buvo Kauno advokato, žymaus žydų visuomenininko, Lietuvos Steigiamojo Seimo nario Ozerio Finkelšteino atsišaukimas jidiš ir lietuvių kalbomis į Lietuvos žydų bendruomenę, 1920 metų spalio 9 dieną lenkų generolo Liucijano Želigovskio legionams užgrobus Vilnių ir pasikėsinus į visos Lietuvos nepriklausomybę.

KAS GI PASTŪMĖJO ŽYMŲ LIETUVOS ŽYDŲ VEIKĖJĄ TOKIEMS ŽODŽIAMS?

Lietuvos žydai, save vadindami „litvakais“, Lietuvoje dar nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikų gyveno gana pasiturintys: turėjo įvairių įmonių, parduotuvių, užkandinių, mokyklų, ligoninių ir kt., ir su lietuviams sugyveno taikiai bei draugiškai. Pasibaigus Pirmajam pasauliniam karui ir Lietuvai paskelbus Nepriklausomybės Aktą, į mūsų valstybės teritoriją įsiveržė pirmiausia – bolševikai, o vėliau – lenkai ir bermontininkai, kurie užimtose teritorijose rengė žydų plėšimus (pogromus). Ypač tą prievartą patyrė Vilniaus žydai. Kad apgintų savo „užturtą“ turta, Lietuvos žydai petys petyn su lietuviams kovėsi prieš okupantus bolševikus, lenkus ir bermontininkus, kovėsi, kad apgintų savo tėvynės – Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Tekstas: STASYS IGNATAVIČIUS,
LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO
KLUBO PREZIDENTAS

1. 1940 m. Žydų karių savanorių sąjungos suvažiavimas Vilniuje. Iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus
2. Taip atrodė Ozerio Finkelšteino pasas. Iš Kauno regioninio valstybės archyvo
3. 1933 m. Žydų karių savanorių sąjungos Kauno skyriaus steigiamasis susirinkimas. Iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus

Eilės Nr. 2096	Pavardė Finkelšteinas	Paso blanko Nr. M 102
Vardas Ozeras	Gyvena- moji vieta: Kaimas (miestas) Kaunas	
Gimimo diena arba amžius: 35	Gimimo vieta: Apskritis Kauno apskr. Kaunas	
Valsčius		
Asmens žymės: Ugis: vidutinis Plaukai: tamsūs Akys: mėlynos Vaidas: raudonas	Ypatingos žymės:	
Darbo vieta: Kaunas Tėvai: [illegible] Tikyba: Žydai		

1919 metais bolševikams, o vėliau lenkams užgrobus Vilnių ir žydų krauju nudažius miesto gatvių grindinį, „litvakai“ nelaukė priverstinės mobilizacijos, bet patys stojo į partizanų būrius ginti Lietuvos... Panevėžio partizanų būryje prieš lenkus kovojo 14 žydų jaunuolių. Joniškėje, kai tik buvo pradėta formuoti Lietuvos kariuomenė, vietos žydai įsteigė, aprūpino ir išmaitino žydų savanorių batalioną. Joniškio žydas Izaokas Šapiro apie šio bataliono įkūrimą 1934 metais rašė: „Bendras istorinis kelias žydų ir lietuvių, amžius vilkusių tą patį carų jungą, sužadino mūmuse, Lietuvos žyduose, vienodo abiejų tautų likimo sąmonę bei pasiryžimą kartu iškovoti laisvą nepriklausomą valstybę... Aš pradėjau plačią žydų savanorių verbavimo akciją. Šiuo tikslu aplankiau keletą vietų, aiškinau, tikinau, ir žydų jaunuomenė pasipylė būriais... Kai kurie anų pirmųjų pasišventėlių krito kovoje, ir jų kapai išmėtyti po Lietuvos laukus.“ Įkūrus Lietuvos šaulių sąjungą, sinagogose rabinai kvietė žydų jaunuomenę stoti į šaulių organizaciją ir kovoti už krašto gerovę.

1925 metais Kaune gimęs ir po Antrojo pasaulinio karo Izraelyje apsigyvenęs žydų istorikas Dovas Levinas rašė, kad po Pirmojo pasaulinio karo Lietuvos žydai žinojo, jog jų buitį Lietuvoje buvo geresnė negu kaimyninėse valstybėse ir „todėl lengva suprasti jų bendrą palinkimą tarnauti Lietuvos kariuomenėje ir tokiose patriotinėse sąjungose kaip Vilniaus išlaisvinimo komitete, ir kodėl Kauno Hebrajų gimnazijos mokiniai siūlėsi savanoriais tarnauti Lietuvos šaulių sąjungoje prieš lenkų legionus...“ Šie žodžiai atsispindi ir tuomečiuose ELTA pranešimuose („Panevėžys prieš lenkus“, „Lietuva“, 1920 10 21, Nr.229): „Panevėžio vyrų gimnazijos aukštesniųjų klasių mokiniai išėjo į šaulius, žydų jaunimas taip pat radosi į šaulius.“ Įdomią informaciją randame 1923 metų „Trimitė“ (kovo 15 d., Nr. 131): „Kap. Klimaitis [LŠS viršininkas kpt. Pranas Klimaitis – aut. pastaba] yra pasakęs „Echo“ bendradarbiui: „... Šaulių tarpe randasi ir žydų, o Kauno būryje vienu tarpu žydų jaunuomenės buvo gal daugiau, kaip lietuvių...“ Ir išties pagal statistiką šaulių sąjungoje žydų tautybės šauliai buvo antri po lietuvių pagal tautiškumą organizacijoje.

Ypač „skaitlingai“ į žydų politinių veikėjų raginimus stoti ginti savo tėvynę buvo atsiliepta po Žydų komiteto nepriklausomybei ginti [įsteigtas 1920 metų spalio 6 dieną Žydų tautos tarybos posėdyje] atsišaukimo. Šis komitetas kvietė žydus prisidėti prie Lietuvos kariuomenės taip atliekant savo pilietinę pareigą: „... Mūsų jaunuomenę mes šaukiame įstoti į dabar organizuojamą savanorių pulkus, kad padaugintų mūsų gynėjų skaičių...“ („Lietuva“, 1920 m. spalio 15 d.)

Kas negalėjo su ginklu ginti Lietuvos nepriklausomybės, Lietuvos kariuomenei padėjo finansiškai. Donato Janutos straipsnyje „Lietuvos karžygiai – Lietuvos žydai“ randame: Nepriklausomybės kovų metu Lietuvos kariuomenės aprūpinimas ginklais buvo sunkus uždavinys. Lietuvą tuo laiku iš visų pusių supo priešai – lenkai, bolševikai, bermontininkai ir vokiečiai, kurie dar šeiminkavo krašte. Nors Lietuva ir būtų turėjusi lėšų ginklams, nelabai buvo rasta, kas Lietuvai jų parduotų. Kauno žydas Borisas Šeinas sutiko remti kariuomenę į skolą, vadinas, rizikuoti savo ekonominiu gyvenimu ir gyvybe, galvojant, kad Lietuva laimės prieš priešus. Taip jis teikė Lietuvos kariuomenei ginklus, šovinius, arklus, vežimus, rūbus, avalynę, duoną... Savanoris kūrėjas, Lietuvos kariuomenės organizatorius generolas Vincas Grigaliūnas-Glovackis, pats pasižymėjęs kovose, šitaip įvertino Šeina ir kitus žydus prekybininkus, kurie prisidėjo prie Nepriklausomybės kovų: „Palaikyti naudingus mums ryšius su vokiečiais, supirkinėti ginklus, laikyti slapta nuo vokiečių sandėlius su kariška manta, gabenti ginklus ir pristatinti mūsų kariams buvo labai svarbi Lietuvos žydų misija. Šeinas, Zisle, Frenkelis, Aronsonas ir kiti atlikinėjo šį ypatingą uždavinį su tikra tėvynės meile, statydami savo gyvybę pavojun, nesigailėdami nei lėšų, nei darbo.“

Galima drąsiai teigti, kad Lietuvai iškovoti pergalę Nepriklausomybės kovose savo krauju ir pasiaukojimu padėjo ir šalies piliečiai – žydai. Būtina paminėti, kad Nepriklausomybės kovose ir Klaipėdos sukilime (1918–1923 m.) Lietuvos kariuomenėje tarnavo per tris tūkstančius žydų, kurie dauguma buvo sava-

noriai (kai 1918 metų gruodžio 29 dieną Vyriausybė kreipėsi į šalies gyventojus ragindama ginti Lietuvą nuo užpuolikų, tarp 10 tūkstančių atsiliepusių savanorių buvo daugiau kaip 500 žydų). Šiose kovose žuvo 73 žydų tautybės Lietuvos kariai, 23 kovose pasižymėję kariai žydai buvo apdovanoti aukščiausiu apdovanojimu – Vyties kryžiumi, o Volfas Kaganas, pasižymėjęs kovose su bolševikais, bermontininkais ir lenkais, šiuo garbingu apdovanojimu buvo apdovanotas dukart.

Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms, 1933 metais Izaoko Šapiro iniciatyva Joniškėje buvo įsteigta Žydų karių, dalyvavusių Nepriklausomybės kovose, sąjunga, kurios būstinė 1934 metais buvo perkelta į Kauną. 1934 metais ši sąjunga turėjo 33 skyrius (1939 metais veikė 43 skyriai) ir vienijo daugiau nei tris tūkstančius narių. Sąjunga leido (nuo 1935 metų) savaitraštį „Apžvalga“, turėjo savo vėliavą, ženklą, buvo parengusi uniformos projektą, bet 1940 metų birželio 15 dieną sovietams okupavus Lietuvą okupantai nutraukė organizacijos veiklą. Tais pačiais metais dalis vadovujančių ir aktyvesnių sąjungos narių buvo ištremti į Sibirą, iš kurio dauguma negrįžo. Dar didesnį persekiojimą Nepriklausomybės kovų dalyviai – žydai patyrė 1944 metų rudenį, sovietams antrą kartą okupavus Lietuvą. Jau 1944 metų rugpjūčio 6 dieną TSRS valstybės saugumo liaudies komisaras Vsevolodas Merkulovas pasirašė instrukciją Lietuvoje veikiantiems čekistams, kurioje buvo keliama konkretūs planai, kaip kovoti su sovietinės valstybės liaudies priešais. Minėtoje instrukcijoje buvo įsakmiai nurodyta surasti ir suimti, tarp kurių – 10 tūkstančių Nepriklausomybės kovų savanorių (visus kovojusius prieš bolševikų Raudonąją armiją), tarp kurių buvo per 500 žydų savanorių... x

VOLFO KAGANO 125-OSIOMS GIMIMO METINĖMS

Tekstas: STASYS IGNATAVIČIUS,
LŠS V. PUTVINSKIO-PŪTVIO
KLUBO PREZIDENTAS

1918 metų pabaigoje vokiečių kariuomenei pradėjus trauktis iš Lietuvos teritorijos, į mūsų kraštą užplūdo bolševikų Raudonosios armijos ordos. Matant, kad turima jauna, negausi, prastai ginkluota ir aprūpinta Lietuvos kariuomenė nesugebės sustabdyti bolševikų invazijos, gruodžio 29 dieną ministras pirmininkas Mykolas Sleževičius ir krašto apsaugos ministras Mykolas Velykis Vilniuje (sausio 2 dieną, bolševikams priartėjus prie Vilniaus, vyriausybė persikėlė į Kauną) paskelbė ugningą „Pašaukimą Savanorių į Krašto Apsaugą“. Vienas pirmųjų savanorių, dukart Vyčio Kryžiaus ordino kavaliereus, buvęs krašto apsaugos ministras plk. lt. Jonas Variakojis savo prisiminimų knygoje „4 pėstininkų Lietuvos Karaliaus Mindaugo pulkas“ rašė: „Nors atrodė, kad maža vilties yra ką tik pradėjusiai kurtis ir silpnai apginkluotai ir kitkuo neaprupintai kariuomenei atlaikyti bolševikų antplūdį, bet po Lietuvos vyriausybės atsisakymo iš visų Lietuvos kampų pradėjo plaukti savanoriai, kas ant savo mylimo žirgo, kas tėvo ar brolio vežamas, o kas ir pėsčias su maišeliu ant pečių. Tai buvo kilniausias ir geriausias tautos elementas...“

1919 metų sausio 16 dieną Lietuvos vyriausybė paskelbė 1898–1900 metais gimusių vyrų mobilizaciją. Balandžio 3 dieną į Lietuvos kariuomenę buvo mobilizuotas devyniolikmetis berniokas (pagal profesiją – batsiuovys) iš Balbieriškio Volfas Kaganas. Tarnybą pradėjo pirmajame pėstininkų Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino pulke eiliniu.

1

1. Pirmojo pėstininkų pulko vyr. pusk. Volfas Kaganas. Iš Vytauto Didžiojo karo muziejaus

Su pulko bendražygiais kovėsi prieš bolševikus, bermontininkus ir lenkus. Kautynėse su priešais pasižymėjo drąsa ir ryžtu, už tai buvo apdovanotas dviem Vyčio Kryžiaus ordinais.

Su pulko bendražygiais kovėsi prieš bolševikus, bermontininkus ir lenkus. Kautynėse su priešais pasižymėjo drąsa ir ryžtu, už tai buvo apdovanotas dviem Vyčio Kryžiaus ordinais.

Pirmajame pristatyme apdovanojimui Volfas Kaganas žygdarbis aprašytas taip: „Devintos kuopos eilinis Volfas Kaganas 1919 metų rugpjūčio 25 dieną kautynėse su rusais bolševikais ties Asavitų kaimu Zarasų apskrityje, nepaisydamas smarkios priešų ugnies, pirmas puolė atakon, tuo padrašindamas kitus kuopos kareivius. Priešas tapo išmuštas iš stiprių senų rusų apkasų ir atsitraukė link Zarasų.“ 1919 metų gruodžio mėn. už bolševikų fronte parodytą narsą V. Kaganas buvo apdovanotas 1-ojo laipsnio Kryžiumi „Už Tėvynę“ (Vyčio Kryžiaus ordino analogas) Nr. 505. Antram apdovanojimui jaunesnysis puskarininkis Volfas Kaganas buvo pateiktas šitaip: „1919 metų lapkričio 23 dieną kautynėse su vokiečiais bermontininkais ties Radviliškiu jaunesnysis puskarininkis Volfas Kaganas, puldamas priešą pačiame miestelyje, artilerijos sviedinio skeveldra buvo sužeistas, tačiau neapleido rikiuotės. Greitomis perišęs žaizdą, toliau puolė kartu su kuopos vyrais, tuo padrašindamas kitus. Priešas buvo išvytas iš Radviliškio.“ Nors teikimas buvo pateiktas už pasižymėjimą kovose su bermontininkais, antruoju apdovanojimu, jau kaip vyresnysis puskarininkis, V. Kaganas buvo apdovanotas 1920 metų rugsėjo mėn. už drąsą ir pasižymėjimą kautynėse prieš lenkus. Jis buvo apdovanotas 2-ojo laipsnio Vyties Kryžiumi Nr. 56. 1921 metų balandžio 11 dieną vyresnysis puskarininkis Volfas Kaganas baigė karo tarnybą ir buvo išleistas į atsargą. Šaltiniuose randama, kad iki 1928 metų gyveno Balbieriškyje. Pagal žemės reformos įstatymą savanoris kūrėjas V. Kaganas prie Girkalnio gavo 8 hektarų žemės sklypą. Gražiai ir našiai ūkininkavo, augino šeimą.

2

Nacistinei Vokietijai okupavus Lietuvą, su šeima buvo suimtas. Lietuvių įstaigos, organizacijos, kaimynai dėjo pastangas jį ir šeimą išvaduoti, tačiau nepavyko. Drauge su Prienų ir Balbieriškio žydų tautybės žmonėmis 1941 metų vasarą buvo sušaudytas miške prie senosios Prienų pieninės. Kai kuriuose šaltiniuose rašoma, kad Volfas Kaganas su šeima buvo nužudyti Girkalnyje.

Minint Nepriklausomybės kovų didvyrio, dukart Vyčio Kryžiaus ordino kavaliereus Volfas Kaganas 125-ąsias gimimo metines, liepos 21 dieną Kauno žydų bendruomenės iniciatyva Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje buvo organizuotas minėjimas, kurio metu apie narsųjį Balbieriškio žydų tautybės jaunuolį pasisakė Kauno žydų bendruomenės pirmininkas Gercas Žakas ir LŠS V. Putvinskio-Pūtvio klubo prezidentas Stasys Ignatavičius. Jis pabrėžė, kad klubo pagrindinė užduotis – prisiminti, pagerbti, įamžinti ir visi, kurie kovojo už mūsų valstybės laisvę, nepaisant lyties, amžiaus, tautybės ar religijos, negali būti užmiršti. Gausiai susirinkusiai minėjimo auditorijai su įdomia ir įvairialype programa koncertavo Kirjat Ono jaunimo koncertinis orkestras – Izraelio muzikos ambasadoriai. Auloje skambėjo M. K. Čiurlionio kūrinių aranžuotės, tradicinės Europos ir Artimųjų Rytų žydų melodijos, šiuolaikinė Izraelio muzika, nuotaikingos džiazo ir popmuzikos aranžuotės. x

Prisiminti, pagerbti, įamžinti ir visi, kurie kovojo už mūsų valstybės laisvę, nepaisant lyties, amžiaus, tautybės ar religijos, negali būti užmiršti.

2. Renginio momentas:

S. Ignatavičius su Kauno žydų bendruomenės primininku Gercu Žaku, minėjimo organizatoriais ir orkestro vadovais.

12

„CZ BREN 2“: GRUBOKAS PATIKIMUMO ETALONAS

Tekstas: VALDAS KILPYS

Kartais aplinkybės taip supuola, kad į rankas patenka ginklas, apie kurį jau kažkur girdėjai, bet niekada nebandoi. Taip nutiko ir su čekiškuoju CZ automatinio šautuvu. Jais ginkluoti vieno iš kovingiausių Ukrainos dalinių kariai. Pats metas į šį ginklą dirstelėti įdėmiau.

APIE GINKLO GENELOGIJĄ

Automatinių ir pusautomatinių ginklų rinka yra prisotinta AR-15 sistemos pavyzdžių. Visada malonu paimti į rankas kažką kitokio, ypač jei tas ginklas turi karinę kilmę, yra realiai naudojamas čia ir dabar ir yra galimybė pasiklausinėti apie jo privalumus bei trūkumus tiesiogiai iš tų, kurie jį naudoja. Ukrainiečiai mielai dalijosi savo patirtimi apie šį ginklą. Bet pradėkime nuo šio ginklo „tėvo“, nes ginklų atsiradimas dažniausiai yra evoliucinis, o ne revoliucinis procesas ir kiekvienas šautuvas turi savo „senelį“ ir „tėtuką“. Jie buvo dabartinio gaminio prototipais. Teko skaityti puikių atsiliepimų apie ankstesnį „CZ Bren 805“ (nepainiokite su senesniu „Bren“ lengvuoju kulkosvaidžiu iš 1930-ųjų). 805-asis buvo vadinamas „SCAR žudiku“. Nenuostabu, nes „CZ Bren 2“ išvaizda ir funkcijomis labai panašus į brangų FN SCAR. Esminė detalė – jis kainuoja maždaug perpus pigiau. Originalusis „Bren“ ekspertų traktuojamas kaip kiek per sunkus, tačiau turintis fantastišką nuleistuką. Regis, tai neprastas ginklas, bet ne veltui sakoma, kad tobulumui ribų nėra.

13

Palyginti su kitais tarnybiniais šautuvų nuleistukais, jis yra lengvas, patogus, nors ir, kaip jau minėta, grubokas.

Jei esate įpratę šaudyti su itin šiuolaikiškais automatiniais ar pusiau automatiniais šautuvais, šis ginklas jums pasirodys per prastas. Jis lyg tašytas kirviu: detalės grubokos, kampai nenupoliruoti o ir atatranka nemenka.

Karas yra karas, ir ukrainiečių kariai į ginklus žiūri kaip į įrankį, o ne į stabą. Jei tokio stovio šautuvus gautumėte Lietuvoje, pasakytumėte, kad jie yra nevalyti, nemylimi, o kariai nesuvokia, ką daro. „CZ Bren 2“ nėra tas daiktas, kurį norisi glostyti, mylėti ir visaip juo puikuotis.

1

TECHNINIAI DUOMENYS:

Taikikliai: Užlenkiami, metaliniai
Vamzdis: Šalto kalimo

Graižtvų skaičius: 1:7/6
Svoris be dėtuvės: 3,45 ± 0,05 kg

Aukštis su užlenkais taikikliais, be dėtuvės: 202 ± 5 mm

Bendras ilgis su sulenka / atlenka-ištempta buože: 719 / 909–980 ± 10 mm

Storis su atlenka / užlenka buože: 80/104 ± 5 mm

Nuleistuko nuspaudimo jėga: 16 ± 4 N

Čekai naują modelį palengvino pakeisdami viršutinės dalies konstrukciją. „Bren 2“ serijoje buvo numatytas svorio mažinimo planas, taip pat pakeista užtaisymo rankenėlė ir padaryti kiti pakeitimai, kuriuos CZ vadina „balto lapo dizainu“.

ŠIEK TIEK SPECIFIKOS

„CZ Bren 2“ yra automatinis šautuvas iš Čekijos, tačiau dažniausiai jis gaminamas JAV. Šioje šalyje tradiciškai CZ turi stiprias pozicijas, tad minimas ginklas (tik pusautomatė versija) yra labai pageidaujama amerikiečių šaudymo entuziastų. Pokalbiuose jie skundžiasi Ukrainos karu, kur dabar čekai parduoda iš tiesų daug šio modelio automatų (tuo įsitikinau savo akimis ir rankomis). Į rankas papuolęs ir išbandytasis automatinis šautuvas šaudė 7,62 x 39 kalibro šoviniais, tad visos pastabos būtų tokio modelio ir kalibro modifikacijai. Čekų gamintojas siūlo tris vamzdžio ilgio variantus: du trumpesnius ir vieną ilgesnį vamzdį, kad būtų galima tiksliau šaudyti iš didesnio atstumo. Teko bandyti visas versijas.

Buožė yra keturių padėčių, teleskopinė. Tikrai ergonomiška (subjektyviai man tinkanti labiau nei mūsiškio G36). Ją ištempti iki maksimalaus ilgio galima momentaliai, ko nepasakysi apie kitų šautuvų buožes, kurios nuolat stringa, reikia atitaikyti mechanines dalis. Tai vadinamosios „gas piston“ sistemos šautuvas kaip ir SCAR 16, „Tavor“, G36, ARX, 416, MCX, MSBS, QBZ ir pan. Suprantama, ambidekstrinis. Gal kiek kliuvo per mažas keitiklis, bet pripratus, ko gero, viskas būtų gerai.

ASMENINĖS ĮŽVALGOS

Nors progos išardyti ginklą nebuvo, šis tas aišku iš pirmo žvilgsnio. „CZ Bren 2“ neturi nuimamos pistoletinės rankenos. Čia, lyg pistolete, keičiamos pačios rankenos dalys, kad būtų galima pritaikyti prie skirtingo rankų dydžio ir reguliuoti atstumą iki nuleistuko, kuris yra plastikinis ir šiek tiek grubokas spaudžiant. Bet tai pasakytina apie padarymo kokybę, bet ne apie nuspaudimo jėgą. Kalbant apie nuleistukui paspausti reikalingą jėgą, „CZ Bren 2“ yra tikrai puikus ginklas. Palyginti su kitais tarnybiniais šautuvų nuleistukais, jis yra lengvas, patogus, nors ir, kaip jau minėta, grubokas. Dažnas šio ginklo modelio savininkas JAV pirmiausia keičia būtent nuleistuką, nė nejudindamas šovos mechanizmo.

Atsisakyta keisto „iškrypimo“ dėl saugios keitiklio padėties. Ją galima nustatyti

esant bet kokiam ginklo padėčiai (ir užtaisytas, ir tuščias). Šaudant atatranka nemenka, bet kontroliuojama (dera nepamiršti, kad naudoti 7,62 x 39 kalibro šoviniais). Ginklas nebarškantis, detalės „suleistos“ vidutiniškai, o ir šiaip paėmus į rankas apima jausmas, kad čekai jį kūrė frontui, o ne baltarankių įgeidžiams šaudykloje tenkinti.

GERAS, BET...

Būtų nesąžininga žarstyti pagyrimais. „CZ Bren 2“ yra puikus ginklas, bet, kaip visada, esminiai trūkumai sietini su savininko mentalitetu. Jei esate įpratę šaudyti su itin šiuolaikiškais automatiniais ar pusiau automatiniais šautuvais, šis ginklas jums pasirodys per prastas. Jis lyg tašytas kirviu: detalės grubokos, kampai nenupoliruoti o ir atatranka nemenka. Čia nerbsite jokių jį kompensuojančių demferių ar ko panašaus.

Kaip ir šaudydamas su AK-47 aiškiai suvoki, kad rankas reikia saugoti. Ginklas neskirtas puikuotis. M-LOK tvirtinimų čia aiškiai trūksta, tad visų įmantrių optinių prietaisų montavimui vietos gali pristigti. Tai darbinis arklys, o ne arabų ristiūnas. Turbūt būtent todėl jį ukrainiečiai vertina ir myli (nors pasitaiko sentimentų „kalašams“).

Negana to, karas yra karas, ir ukrainiečių kariai į ginklus žiūri kaip į įrankį, o ne į stabą. Jei tokio stovio šautuvus gautumėte Lietuvoje, pasakytumėte, kad jie yra nevalyti, nemylimi, o kariai nesuvokia, ką daro. „CZ Bren 2“ nėra tas daiktas, kurį norisi glostyti, mylėti ir visaip juo puikuotis. Jis tiesiog daro darbą, o ukrainiečiai juo naudojami.

IŠVADOS

Ginklų žinovai pateikia dvi pagrindines priežastis, kodėl šis ginklas yra puikus:

1. gera ergonomika ir paprastas bei greitas paruošimas šaudyti;
2. jis tiesiog negenda. x

1. Automatinis šautuvas „CZ Bren 2“.

Nuotr. iš Pholder.com

KĄ RAŠĖ „TRIMITAS“?

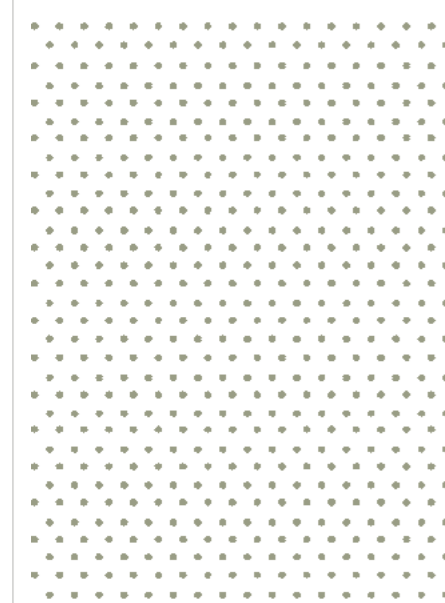
Tekstas: VYTARAS RADZEVIČIUS

APIE „ŠMUGELIUOJANČIUS SPEKULENTUS“

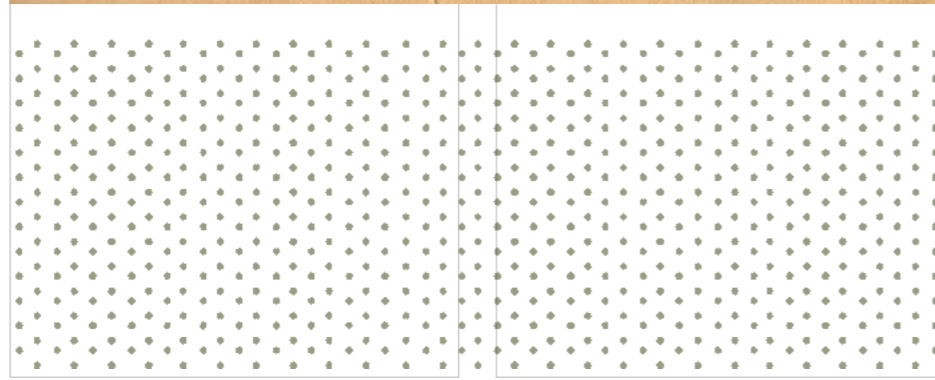
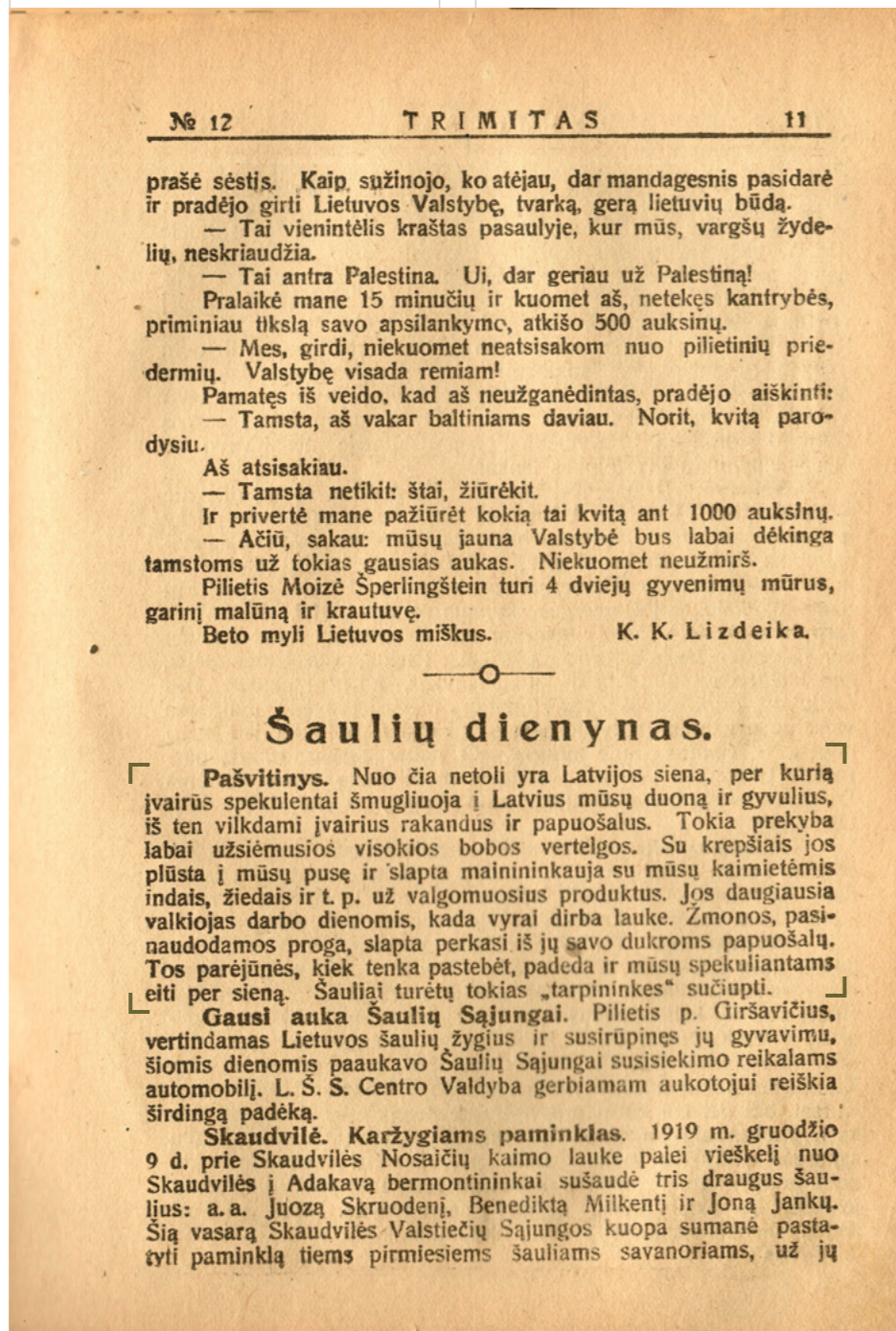
Minėdami „Trimito“ 105 metų sukaktį toliau sklaidome archyvų puslapius.

12-ajame „Trimito“ numeryje (išleistas 1920 m. spalio 22 d.) skiltyje „Šaulių dienynas“ aptinkame žinutę iš Pašvitinio. Joje atkreipiamas dėmesys į pasienyje su Latvija klestintį kontrabandos verslą. Šypsena kelia to meto kalba ir apibūdinimai. Kažin ar kas nors dabar kontrabandininkes pavadintų „bobomis vertelgomis“, kurios „valkiojasi“, kai vyrai dirba lauke? Mums tokie tekstai padeda suvokti tolimų 1920 metų kasdienybę ir aktualijas.

Dar kartą tenka įsitikinti, kad šiaip ar taip daug kas kartoja. Anot Ovidijaus, „viskas keičiasi, bet niekas neišnyksta“ (lot. *Omnia mutantur, nihil interit*). ×

14

#Ašesušaulė

Nes manau, kad gynyba yra visų mūsų reikalas.

PRENUMERUOK IR SKAITYK 2025

Prenumerata metams – 20 eurų
Prenumerata pusmečiui – 10 eurų

www.prenumerata.lt